

(สำเนา)

เลขรับ ๑๘๖๓๘/๒๕๖๓ วันที่ ๑๕ ธ.ค. ๒๕๖๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ที่ นร ๐๕๐๓/๔๐๗๐๐

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติฯ และเอกสารประกอบในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๕๒

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

สำเนาถูกต้อง

(นายสมิทธิชัย จันทร์เพ็ญ)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานระเบียบวาระ

สำนักงานการประชุม

จิราภา พิมพ์

รักษาพรทาน

ปิยนตราจ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

หลักการ

- แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้
- (๑) กำหนดอายุครรภ์สำหรับความผิดฐานหญิงทำใหตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำใหตนเองแท้งลูก (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐๑)
  - (๒) เพิ่มเหตุยกเว้นความผิดฐานทำใหแท้งลูก (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐๕)

เหตุผล

โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ วินิจฉัยว่า บทบัญญัติความผิดฐานหญิงทำใหตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำใหตนเองแท้งลูก ตามมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ชัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เนื่องจากการทำแท้งหรือการยุติการตั้งครรภ์เป็นปัญหาทั้งทางสังคม ทางการแพทย์ และทางกฎหมายที่มีความละเอียดอ่อนรวมทั้งเป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและศีลธรรม ซึ่งถือว่าเป็นความผิดทางอาญาและกำหนดโทษแก่หญิงเพียงฝ่ายเดียวที่ใหตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำใหตนเองแท้งลูก ทั้งนี้ ความผิดฐานทำใหแท้งลูกมีเจตนาฆวนและคุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ โดยเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่กำลังจะเกิดมา แต่เนื่องจากรากฐานของสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเห็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์เพียงเท่านั้น แต่ยงต้องมีปัจจัยอื่นที่สำคัญเป็นรากฐานของสังคมประกอบด้วยเช่นเดียวกับการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ หากมุ่งคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์เพียงอย่างเดียวโดยมิได้พิจารณาการคุ้มครองสิทธิของหญิงผู้ตั้งครรภ์อันมีมาก่อนสิทธิของทารกในครรภ์เป็นสิ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อหญิงไม่ได้รับความเป็นธรรมและถูกกลั่นแกล้งหรือจำกัดสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติ อันเป็นสิทธิพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดต่อชีวิตและร่างกายของตนได้ตราบเท่าที่การกระทำนั้นไม่ไปรบกวนหรือล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของหญิงตั้งครรภ์ที่ครอบคลุมไปถึงสิทธิในการตัดสินใจของหญิงว่าจะยุติการตั้งครรภ์หรือตั้งครรภ์ต่อไปหรือไม่ การคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์และสิทธิของหญิงตั้งครรภ์ต้องให้เกิดความสมดุลกันโดยอาจต้องนำช่วงระยะเวลาการตั้งครรภ์มาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา การปฏิเสธสิทธิของหญิงโดยปราศจากการกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่เหมาะสมดังเช่นมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของหญิงเกินความจำเป็น ประกอบกับรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพโดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย

ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่กระทบต่อการใช้สิทธิของหญิง และในขณะเดียวกันก็ต้องเข้าไปดูแลและคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มิให้ถูกระทบสิทธิในการมีชีวิตด้วยเช่นกัน บทบัญญัติมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา จึงกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงเกินความจำเป็น ไม่เป็นไปตามหลักแห่งความได้สัดส่วน และเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังได้ให้ข้อเสนอแนะด้วยว่าประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการทำแท้งสมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดฐานทำให้แท้งลูก โดยกำหนดอายุครรภ์สำหรับความผิดฐานหญิงทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนเองแท้งลูกตามมาตรา ๓๐๑ รวมทั้งเพิ่มเหตุยกเว้นความผิดฐานทำให้แท้งลูกตามมาตรา ๓๐๕ ให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน

“มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากทารกคลอดออกมาจะมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะได้รับผลกระทบจากความผิดปกติทางกายหรือจิตใจถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

(๓) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(ความผิดฐานทำให้แท้งลูก)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ปรับปรุงบทบัญญัติความผิดฐานทำให้แท้งลูกตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ความผิดฐานทำให้แท้งลูก) ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ วินิจฉัยว่า บทบัญญัติความผิดฐานหญิงทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ตามมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เนื่องจากการทำแท้งหรือการยุติการตั้งครรภ์เป็นปัญหาทั้งทางสังคม ทางการแพทย์ และทางกฎหมายที่มีความละเอียดอ่อน รวมทั้งเป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ จริยธรรมและศีลธรรม ซึ่งถือว่าเป็นความผิดทางอาญาและกำหนดโทษแก่หญิงเพียงฝ่ายเดียวที่ทำให้ ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ทั้งนี้ ความผิดฐานทำให้แท้งลูกมีเจตนารมณ์ และคุณค่าทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ โดยเห็นถึงความสำคัญ และคุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่กำลังจะเกิดมา แต่เนื่องจากรากฐานของสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การเห็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์เพียงเท่านั้น แต่ยังคงมีปัจจัยอื่นที่สำคัญเป็นรากฐานของสังคมประกอบด้วย เช่นเดียวกับการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ หากมุ่งคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์ เพียงอย่างเดียวโดยมิได้พิจารณาการคุ้มครองสิทธิของหญิงผู้ตั้งครรภ์อันมีมาก่อนสิทธิของทารก ในครรภ์เป็นสิ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อหญิงไม่ได้รับความเป็นธรรมและถูกกลั่นแกล้งหรือจำกัดสิทธิ ในเนื้อตัวร่างกายของหญิง ซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติอันเป็นสิทธิพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดต่อชีวิตและร่างกายของตนได้ ครอบคลุมถึงการกระทำนั้นไม่ไปรบกวนหรือล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งยังส่ง ผลกระทบถึงสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของหญิงตั้งครรภ์ที่ครอบคลุมไปถึงสิทธิในการตัดสินใจ ของหญิงว่าจะยุติการตั้งครรภ์หรือตั้งครรภ์ต่อไปหรือไม่ การคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์ และสิทธิของหญิงตั้งครรภ์ต้องให้เกิดความสมดุลกันโดยอาจต้องนำช่วงระยะเวลาการตั้งครรภ์มาเป็น หลักเกณฑ์ในการพิจารณา การปฏิเสธสิทธิของหญิงโดยปราศจากการกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่เหมาะสม ดังเช่นมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของหญิง เกินความจำเป็น ประกอบกับรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพ โดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่กระทบต่อการใช้สิทธิ ของหญิง และในขณะเดียวกันก็ต้องเข้าไปดูแลและคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มิให้ถูกกระทบสิทธิ ในการมีชีวิตด้วยเช่นกัน บทบัญญัติมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา จึงกระทบต่อสิทธิ

และเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงเกินความจำเป็น ไม่เป็นไปตามหลักแห่งความได้สัดส่วน และเป็น การจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญยังได้ให้ ข้อเสนอแนะด้วยว่าประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการทำแท้งสมควรได้รับการ ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก โดยกำหนดอายุครรภ์สำหรับความผิดฐานหญิงทำให้ตนเองแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกตามมาตรา ๓๐๑ รวมทั้งเพิ่มเหตุยกเว้นความผิดฐานทำให้แท้งลูก ตามมาตรา ๓๐๕ ให้สอดคล้องกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวและสอดคล้องกับสภาพการณ์ ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดอายุครรภ์สำหรับความผิดฐานหญิงทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่น ทำให้ตนแท้งลูกขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ที่มีความผิดและต้องรับโทษ โดยลดอัตราโทษ เป็นจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๐๑)

๒.๒ เพิ่มเหตุยกเว้นความผิดฐานทำให้แท้งลูกให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

- (๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับ อันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น
- (๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากทารกคลอดออกมาจะมีความเสี่ยง อย่างมากที่จะได้รับผลกระทบจากความผิดปกติทางกายหรือจิตใจถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง
- (๓) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ
- (๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ แต่ต้องเป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐๕)

๓. กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ ประเทศเยอรมนี

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันกำหนดบทบัญญัติความผิดฐานทำให้แท้งลูก มีสาระสำคัญดังนี้

มาตรา ๒๑๘ ทำแท้ง

(๑) ผู้ใดยุติการตั้งครรภ์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับ การกระทำ ที่ผลแห่งการกระทำนั้นเกิดขึ้นก่อนที่การฝังตัวของไข่จะสมบูรณ์ไม่ถือเป็นการยุติการตั้งครรภ์ ตามความหมายของกฎหมายนี้

(๒) ในกรณีร้ายแรงอย่างยิ่ง ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี ได้แก่กรณีที่ผู้กระทำ

๑. กระทำขัดต่อเจตจำนงของหญิงตั้งครรภ์ หรือ
๒. กระทำโดยขาดความระมัดระวังเป็นเหตุให้หญิงตั้งครรภ์ได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิตหรือเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ
  - (๓) หากผู้กระทำเป็นหญิงตั้งครรภ์ หญิงนั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับ
  - (๔) การพยายามกระทำความผิดต้องได้รับโทษ แต่หญิงตั้งครรภ์ไม่ต้องรับผิดฐานพยายาม

มาตรา ๒๑๘ เอ ข้อยกเว้นโทษสำหรับการทำแท้ง

- (๑) องค์ประกอบความผิดตามมาตรา ๒๑๘ ไม่ถือว่าครบถ้วน ถ้า
  ๑. หญิงตั้งครรภ์ร้องขอต่อแพทย์ให้ยุติการตั้งครรภ์ และแสดงใบรับรองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๙ (๒) ประโยคที่ ๒ ซึ่งรับรองว่าหญิงนั้นได้รับการปรึกษาหารือมาแล้วไม่น้อยกว่าสามวันก่อนกระทำการ
  ๒. การยุติการตั้งครรภ์กระทำโดยแพทย์ และ
  ๓. ยังไม่พ้นระยะเวลาสิบสองสัปดาห์นับแต่การฝังตัวของไข่ในมดลูก
- (๒) การยุติการตั้งครรภ์ที่กระทำโดยแพทย์และได้รับความยินยอมของหญิงตั้งครรภ์ไม่เป็นความผิด หากเมื่อพิจารณาพฤติการณ์ในปัจจุบันและในอนาคตของหญิงตั้งครรภ์แล้ว การยุติการตั้งครรภ์นั้นเป็นความจำเป็นทางการแพทย์เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายต่อชีวิตของหญิงตั้งครรภ์หรือหลีกเลี่ยงอันตรายจากการเสื่อมเสียสุขภาพทางกายหรือทางจิตของหญิงตั้งครรภ์ และอันตรายเช่นว่านั้นไม่อาจหลีกเลี่ยงได้โดยวิธีการอื่นที่สมเหตุสมผลเพียงพอที่หญิงนั้นจะยอมรับได้
  - (๓) นอกจากกรณีตาม (๒) แล้ว กรณีดังต่อไปนี้ถือว่าการยุติการตั้งครรภ์ที่กระทำโดยแพทย์และได้รับความยินยอมของหญิงตั้งครรภ์ไม่เป็นความผิดด้วย คือ ตามความเห็นของแพทย์แล้ว มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๗๖ ถึงมาตรา ๑๗๘ เกิดขึ้นกับหญิงตั้งครรภ์และมีเหตุผลน่าเชื่อถือในการสนับสนุนข้อสันนิษฐานว่าการตั้งครรภ์เกิดจากการกระทำดังกล่าวและยังไม่พ้นระยะเวลาสิบสองสัปดาห์นับแต่การฝังตัวของไข่ในมดลูก
  - (๔) หญิงตั้งครรภ์ไม่ต้องรับโทษตามมาตรา ๒๑๘ ถ้าการยุติการตั้งครรภ์กระทำโดยแพทย์ภายหลังจากได้รับการปรึกษาหารือ (ตามมาตรา ๒๑๙) และยังไม่พ้นระยะเวลาสิบสองสัปดาห์นับแต่การปฏิสนธิ ศาลอาจงดการกำหนดโทษตามมาตรา ๒๑๘ หากหญิงตั้งครรภ์อยู่ในภาวะทุกข์ทรมานอย่างยิ่งในเวลาที่จะทำการ

มาตรา ๒๑๘ บี ทำแท้งโดยไม่มีใบรับรองทางการแพทย์หรือใบรับรองทางการแพทย์ไม่ถูกต้อง

- (๑) ผู้ใดยุติการตั้งครรภ์ในกรณีตามมาตรา ๒๑๘ เอ (๒) หรือ (๓) โดยไม่ได้รับการวินิจฉัยเป็นลายลักษณ์อักษรจากแพทย์ผู้ซึ่งมิได้เป็นผู้ยุติการตั้งครรภ์ดังกล่าว ว่าเป็นกรณีเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๒๑๘ เอ (๒) หรือ (๓) หรือไม่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับ เว้นแต่เป็นการกระทำที่ต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๑๘ ผู้ใดในฐานะที่เป็นแพทย์และแม้ว่าจะรู้ดีว่าทำการวินิจฉัยเงื่อนไขตามมาตรา ๒๑๘ เอ (๒) หรือ (๓) โดยไม่ถูกต้องเพื่อการตามประโยคแรก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับ เว้นแต่เป็นการกระทำที่ต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๑๘ หญิงตั้งครรภ์ไม่ต้องรับโทษตามประโยคแรกและประโยคสอง

(๒) แพทย์จะต้องไม่วินิจฉัยเงื่อนไขตามมาตรา ๒๑๘ เอ (๒) หรือ (๓) หากเจ้าพนักงานห้ามกระทำเช่นนั้นเนื่องจากแพทย์ดังกล่าวต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้กระทำความผิดตาม (๑) หรือกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๑๙ เอ หรือมาตรา ๒๑๙ บี หรือกระทำความผิดอื่นซึ่งเป็นการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับการยุติการตั้งครรภ์ เจ้าพนักงานอาจห้ามแพทย์มิให้กระทำการวินิจฉัยเงื่อนไขตามมาตรา ๒๑๘ เอ (๒) หรือ (๓) เป็นการชั่วคราวก็ได้ หากกระบวนการพิจารณาหลักได้เริ่มขึ้นแล้วบนพื้นฐานของข้อสงสัยว่าแพทย์นั้นได้กระทำความผิดตามที่กล่าวไว้ข้างต้น

มาตรา ๒๑๘ ซี การละเมิดหน้าที่ของแพทย์เกี่ยวกับการทำแท้ง

(๑) ผู้โดยยุติการตั้งครรภ์

๑. โดยมีได้ให้โอกาสหญิงอธิบายเหตุผลที่ตนร้องขอให้ยุติการตั้งครรภ์
๒. โดยมีได้ให้คำแนะนำทางการแพทย์แก่หญิงเกี่ยวกับความสำคัญของการยุติการตั้งครรภ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับขั้นตอนในการยุติการตั้งครรภ์ ผลที่ตามมาจากการยุติการตั้งครรภ์ ความเสี่ยง และผลทางกายและใจที่อาจเกิดขึ้น
๓. ในกรณีตามมาตรา ๒๑๘ เอ (๑) และ (๓) บนพื้นฐานของการตรวจสอบทางการแพทย์ โดยมีได้มีการวินิจฉัยระยะเวลาของการตั้งครรภ์มาก่อน หรือ
๔. ถึงแม้ว่าจะได้ให้คำปรึกษาแก่หญิงตามมาตรา ๒๑๙ ในกรณีตามมาตรา ๒๑๘ เอ (๑) ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับ เว้นแต่เป็นการกระทำที่ต้องระวางโทษตามมาตรา ๒๑๘

(๒) หญิงตั้งครรภ์ไม่ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ใน (๑)

มาตรา ๒๑๙ การให้คำปรึกษาแก่หญิงตั้งครรภ์ในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือในสถานการณ์ขัดแย้ง

(๑) การให้คำปรึกษามีขึ้นเพื่อคุ้มครองชีวิตทารกในครรภ์โดยจะต้องพยายามให้คำแนะนำไปในทางสนับสนุนให้หญิงตั้งครรภ์ต่อไปตามระยะเวลาการตั้งครรภ์ และสร้างโอกาสให้หญิงมองเห็นภาพการใช้ชีวิตร่วมกับเด็ก การให้คำปรึกษามุ่งจะช่วยหญิงให้ตัดสินใจอย่างมีความรับผิดชอบและมีสติ รู้ผิดชอบ โดยการให้คำปรึกษาดังกล่าว หญิงต้องตระหนักรู้ว่าทุกขั้นตอนของการตั้งครรภ์ ทารกในครรภ์มีสิทธิในชีวิตของตนเองเช่นเดียวกับหญิงนั้น และดังนั้นตามกฎหมายแล้ว การยุติการตั้งครรภ์จะได้รับการพิจารณาเป็นกรณียกเว้น เมื่อการตั้งครรภ์ต่อไปจะก่อให้เกิดภาวะอย่างร้ายแรงแก่หญิงและเฉพาะกรณีที่เกินขอบเขตอันสมควรที่หญิงจะยอมสละตน การให้คำปรึกษาโดยการให้คำแนะนำและความช่วยเหลือมุ่งหมายที่จะขจัดสถานการณ์ขัดแย้งที่มีอยู่เกี่ยวกับการตั้งครรภ์และเยียวยาสถานการณ์ฉุกเฉิน รายละเอียดเพิ่มเติมให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการตั้งครรภ์ในสถานการณ์ขัดแย้ง

(๒) ตามกฎหมายว่าด้วยการตั้งครรภ์ในสถานการณ์ขัดแย้ง การให้คำปรึกษาจะต้องกระทำโดยองค์กรให้คำปรึกษาแก่หญิงในสถานการณ์ขัดแย้งที่ได้รับการยอมรับ เมื่อให้คำปรึกษาแล้ว องค์กรให้คำปรึกษาต้องออกใบรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการตั้งครรภ์ในสถานการณ์ขัดแย้งให้แก่หญิงนั้น ลงวันที่ให้คำปรึกษาครั้งสุดท้ายและชื่อของหญิงตั้งครรภ์ แพทย์ผู้ซึ่งเป็นผู้ยุติการตั้งครรภ์ ไม่อาจเป็นผู้ให้คำปรึกษาได้

มาตรา ๒๑๙ เอ การโฆษณาการทำแท้ง

(๑) ผู้ใดเสนอ ประกาศ หรือยกย่องเชิดชู ต่อสาธารณชน ในการประชุม หรือโดยการแจกจ่ายวัตถุ (มาตรา ๑๑ (๓)) เพื่อประโยชน์ทางการเงินหรือโดยวิธีการที่น่ารังเกียจอย่างยิ่ง

๑. ซึ่งบริการของตนหรือบุคคลอื่นในการยุติการตั้งครรภ์หรือสนับสนุนการยุติการตั้งครรภ์ หรือ

๒. ซึ่งเครื่องมือ วัตถุ หรือวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการยุติการตั้งครรภ์ โดยอ้างถึงความเหมาะสมเช่นนี้หรือเผยแพร่ข้อความอันมีลักษณะดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับ

(๒) ความใน (๑) วรรค ๑. ไม่ใช่บังคับแก่กรณีที่แพทย์หรือองค์กรให้คำปรึกษาที่ได้รับอำนาจตามกฎหมายให้ข้อมูลเกี่ยวกับแพทย์ โรงพยาบาล หรือสถานที่ ซึ่งเตรียมไว้สำหรับการยุติการตั้งครรภ์ตามเงื่อนไขในมาตรา ๒๑๘ เอ (๑) ถึง (๓)

(๓) ความใน (๑) วรรค ๒. ไม่ใช่บังคับในกรณีที่การกระทำนั้นเกี่ยวกับแพทย์หรือบุคคลซึ่งได้รับมอบอำนาจให้ค้าขายเครื่องมือหรือวัตถุที่อ้างถึงใน (๑) วรรค ๒. หรือเป็นการกระทำโดยการเผยแพร่ในวารสารในวงการวิชาชีพทางการแพทย์หรือทางเภสัชกรรม

(๔) ความใน (๑) ไม่ใช่บังคับแก่แพทย์ โรงพยาบาล หรือสถานที่ต่าง ๆ

๑. ซึ่งกล่าวอ้างข้อเท็จจริงว่าได้ยุติการตั้งครรภ์ตามเงื่อนไขในมาตรา ๒๑๘ เอ (๑) ถึง (๓) หรือ

๒. ซึ่งกล่าวอ้างข้อมูลเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์ที่ให้ข้อมูลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ของมลรัฐหรือสหพันธรัฐ โดยองค์กรให้คำปรึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการตั้งครรภ์ในสถานการณ์ขัดแย้ง หรือโดยแพทย์สภา

มาตรา ๒๑๙ บี การวางตลาดวัตถุที่ใช้ในการทำแท้ง

(๑) ผู้ใดโดยมุ่งหมายที่จะสนับสนุนการกระทำความผิดตามมาตรา ๒๑๘ วางตลาดซึ่งเครื่องมือหรือวัตถุที่เหมาะสมสำหรับการยุติการตั้งครรภ์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับ

(๒) การเข้าร่วมกระทำการโดยหญิงซึ่งเตรียมยุติการตั้งครรภ์ของตนเอง หญิงนั้นไม่ต้องรับโทษตาม (๑)

(๓) เครื่องมือหรือวัตถุที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้รับเสีย

๓.๒ ประเทศอังกฤษ

ในประเทศอังกฤษพบว่ามีกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้ง ๕ ฉบับ ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ The Offences Against The Person Act 1861 มาตรา ๕๘ กำหนดให้การทำแท้งเป็นความผิดอาญา ไม่ว่าจะทำด้วยเหตุผลใดก็ตาม แม้แต่ด้วยเหตุผลทางการแพทย์ โดยมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปี ถึงจำคุกตลอดชีวิต

๓.๒.๒ The Infant Life Preservation Act 1929 มีผลเป็นการแก้ไข The Offences Against The Person Act 1861 โดยกำหนดข้อยกเว้นให้การทำแท้งไม่เป็นความผิดออกฉกรรจ์ ถ้ากระทำโดยสุจริตเพื่อรักษาชีวิตของมารดาไว้

มาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดว่า ผู้ใดเจตนาทำลายชีวิตเด็กที่อาจเกิดมามีชีวิตรอด โดยกระทำการอย่างจงใจให้เด็กตายก่อนที่จะอยู่รอดเป็นอิสระจากมารดา มีความผิดอุกฉกรรจ์ฐานทำลายเด็ก (Child destruction) ต้องได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดหากพิสูจน์ได้ว่าการทำให้เด็กตายเป็นไปเพื่อรักษาชีวิตของมารดา ทั้งนี้ ให้สันนิษฐานว่าหญิงที่ตั้งครรภ์ตั้งแต่ยี่สิบแปดสัปดาห์ขึ้นไปเป็นผู้ตั้งครรภ์เด็กที่อาจเกิดมามีชีวิตรอด

นอกจากนั้น มาตรา ๒ ยังกำหนดในลักษณะอุดช่องว่างไว้ กรณีในการพิจารณาคดีความผิดฐานฆ่าเด็กโดยเจตนาหรือประมาทเป็นเหตุให้เด็กตาย (Infanticide) หรือความผิดฐานใช้ยาหรือเครื่องมือในการทำแท้งตามมาตรา ๕๘ ของ The Offences Against The Person Act 1861 หากคณะลูกขุนเห็นว่าจำเลยไม่มีความผิดฐานดังกล่าว แต่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ฐานทำลายเด็ก ให้ลงโทษฐานทำลายเด็กเสมือนว่าถูกฟ้องฐานทำลายเด็กได้ หรือในการพิจารณาคดีความผิดฐานทำลายเด็ก หากคณะลูกขุนเห็นว่าจำเลยไม่มีความผิดฐานดังกล่าว แต่มีหลักฐานแสดงว่ามีความผิดฐานใช้ยาหรือเครื่องมือในการทำแท้งตามมาตรา ๕๘ ของ The Offences Against The Person Act 1861 ให้ลงโทษฐานใช้ยาหรือเครื่องมือในการทำแท้งเสมือนว่าถูกฟ้องในความผิดฐานใช้ยาหรือเครื่องมือในการทำแท้งได้ด้วย

๓.๒.๓ Infanticide Act 1938 มาตรา ๑ (๑) บัญญัติให้หญิงซึ่งเจตนากระทำการหรือละเว้นการทำการอันเป็นเหตุให้บุตรซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบสองเดือน ของตนถึงแก่ความตาย เป็นความผิดฐาน infanticide ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับโทษที่กฎหมายกำหนดสำหรับความผิดฐานประมาทเป็นเหตุให้เด็กถึงแก่ความตาย

ในการพิจารณาคดีฐานฆ่าเด็ก ถ้าคณะลูกขุนเห็นว่าหญิงนั้นมีสภาวะจิตใจไม่สมบูรณ์เนื่องจากยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่จากการคลอดบุตร หรือจากผลของการให้นมบุตรหลังคลอด คณะลูกขุนอาจเปลี่ยนคำตัดสินจากฐานฆ่าเด็กเป็นความผิดฐาน infanticide ได้ตามมาตรา ๑ (๒)

๓.๒.๔ The Abortion Act 1967 มาตรา ๑ (๑) (เอ) กำหนดให้หญิงยุติการตั้งครรภ์ของตนได้โดยแพทย์ที่ได้รับการจดทะเบียนในโรงพยาบาลที่ให้บริการด้านสุขภาพแห่งชาติหรือในสถานที่ที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงสาธารณสุข ในกรณีต่อไปนี้

(๑) การตั้งครรภ์ต่อไปเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพกายหรือสุขภาพจิตของหญิงตั้งครรภ์หรือของเด็กอื่นที่อยู่ในครรภ์ของหญิงนั้นมากกว่าการทำให้ยุติการตั้งครรภ์

(๒) การยุติการตั้งครรภ์จำเป็นต้องกระทำเพื่อป้องกันอันตรายร้ายแรงอย่างถาวรต่อสุขภาพกายหรือสุขภาพจิตของหญิงตั้งครรภ์ (the termination is necessary to prevent grave permanent injury to the physical or mental health of the pregnant woman.)

(๓) การตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อชีวิตของหญิงตั้งครรภ์มากกว่าการให้ยุติการตั้งครรภ์ (the continuance of the pregnancy would involve risk to the life of the pregnant woman, greater than if the pregnancy were terminated.)

(๔) หากเด็กเกิดมาจะมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะผิดปกติทางกายหรือทางจิต ซึ่งอาจทุพพลภาพอย่างร้ายแรง หรือในกรณีฉุกเฉิน ได้รับการรับรองจากแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องทำให้สิ้นสุดการตั้งครรภ์ (there is a substantial risk that if the child were born it would suffer from such physical or mental abnormalities as to be seriously handicapped.)

๓.๒.๕ Human Fertilization and Embryology Act 1990 บัญญัติถึงการควบคุม การสร้าง การรักษา หรือการใช้ตัวอ่อน (Embryo) ของมนุษย์ โดยมาตรา ๓๗ ของพระราชบัญญัตินี้มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑ (๑) (a) ของ The Abortion Act 1967 โดยกำหนดระยะเวลาการตั้งครรภ์ที่ทำแท้งได้สำหรับกรณีตาม (๑) ข้างต้น เป็นไม่เกินยี่สิบสี่สัปดาห์ ส่วนกรณีอื่นไม่มีกำหนดระยะเวลาตั้งครรภ์ ส่งผลให้ทำแท้งในระยะใดของการตั้งครรภ์ก็ได้

๓.๓ ประเทศฝรั่งเศส

ในประเทศฝรั่งเศส มีรัฐบัญญัติ เลขที่ ๗๕-๑๗ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๑๙๗๕ ว่าด้วยการสิ้นสุดการตั้งครรภ์โดยสมัครใจ (The Voluntary Termination of Pregnancy) แก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐบัญญัติ เลขที่ ๗๙-๑๒๐๔ ลงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๑๙๗๙ กำหนดให้การทำแท้งภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไม่เป็นความผิด รัฐบัญญัตินี้มีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายสาธารณสุขและประมวลกฎหมายอาญา สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

รัฐบัญญัติ เลขที่ ๗๕-๑๗ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๑๙๗๕ ว่าด้วยการสิ้นสุดการตั้งครรภ์โดยสมัครใจ มีหลักการพื้นฐานว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะเริ่มต้นชีวิตของตนซึ่งไม่มีใครพรากไปได้ ยกเว้นกรณีจำเป็นและภายใต้เงื่อนไขของกฎหมาย การสิ้นสุดการตั้งครรภ์โดยสมัครใจทำได้โดยการคุมกำเนิด รัฐต้องส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด จัดให้มีศูนย์ช่วยเหลือด้านการวางแผนครอบครัว และต้องรายงานภาวะประชากรต่อรัฐสภาทุกปีพร้อมด้วยความเห็นด้านสังคม ประชากรศาสตร์เกี่ยวกับการทำแท้ง

ประมวลกฎหมายสาธารณสุข (Code of Public Health) กำหนดหลักเกณฑ์การสิ้นสุดการตั้งครรภ์โดยสมัครใจไว้ ดังต่อไปนี้

- (๑) ต้องกระทำภายในสิบสี่สัปดาห์แรกของการตั้งครรภ์
- (๒) ต้องกระทำเมื่อหญิงอยู่ในภาวะทุข์ทรมานโดยต้องร้องขอต่อแพทย์
- (๓) การทำให้การตั้งครรภ์สิ้นสุดต้องกระทำโดยแพทย์เท่านั้น และต้องทำในสถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชนที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด
- (๔) แพทย์ผู้รับคำร้องขอให้ทำให้หญิงสิ้นสุดการตั้งครรภ์ต้องให้ข้อมูลทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องในโอกาสแรกที่หญิงนั้นเข้าพบ
- (๕) หญิงนั้นต้องปรึกษาหารือกับหน่วยงานเกี่ยวกับครอบครัวหรือหน่วยงานบริการทางสังคมซึ่งสามารถออกหนังสือรับรองการปรึกษาหารือได้ โดยคู่สมรสหรือคู่ชีวิตของหญิงนั้นต้องเข้าร่วมในการปรึกษาหารือและร่วมตัดสินใจด้วย
- (๖) การยืนยันการสิ้นสุดการตั้งครรภ์ของหญิงต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร
- (๗) แพทย์ผู้ได้รับคำร้องต้องดำเนินการเอง หากทำไม่ได้ให้คืนคำร้องนั้นเพื่อให้หญิงเสนอต่อแพทย์อื่นต่อไป

(๘) จำนวนการสิ้นสุดการตั้งครรภ์แต่ละปีในสถานทำแท้งที่กฎหมายกำหนด ต้องไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนการผ่าตัดทางศัลยศาสตร์หรือสูติศาสตร์ในโรงพยาบาลที่ทำขึ้นทั้งปี ในสถานทำแท้งนั้น สถานที่ทำแท้งใดฝ่าฝืน สถานที่ทำแท้งนั้นต้องถูกปิดทำการเป็นเวลาหนึ่งปี

อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นให้หญิงสิ้นสุดการตั้งครรภ์ในระยะเวลาใดระหว่าง ตั้งครรภ์ก็ได้ ในกรณีจำเป็นต่อการรักษาสุขภาพของหญิง (therapeutic ground) หากตั้งครรภ์ต่อไป จะเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของหญิง หรือขณะวินิจฉัยโรคมึ่ความเป็นไปได้ที่เด็กในครรภ์ จะเป็นโรคร้ายแรงหรืออยู่ในภาวะที่ไม่สามารถรักษาได้ การทำให้สิ้นสุดการตั้งครรภ์กรณีนี้ต้องได้รับการรับรองจากแพทย์จำนวนสองคน

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายสาธารณสุขยังกำหนดความผิดอาญาสำหรับ ผู้ชักจูงให้ผู้อื่นสิ้นสุดการตั้งครรภ์ของตน แม้การทำให้สิ้นสุดการตั้งครรภ์นั้นจะชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่มีการทำแท้งเกิดขึ้นจากการชักจูงนั้น โดยมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองเดือนถึงสองปี และหรือ ปรับตั้งแต่สองพันฟรังก์ถึงสองหมื่นฟรังก์ ความผิดนี้เอาผิดกับผู้โฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับสถานทำแท้ง หรือเวชภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ทำแท้งอื่นด้วย

ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส กำหนดความผิดเกี่ยวกับการสิ้นสุด การตั้งครรภ์ไว้หลายประการ ดังต่อไปนี้

(๑) ความผิดฐานทำให้การตั้งครรภ์สิ้นสุดโดยไม่ได้รับความยินยอมจาก ผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องระวางโทษจำคุกห้าปี และปรับเจ็ดหมื่นห้าพันฟรังก์ ตามมาตรา ๒๒๓-๑๐

(๒) ความผิดฐานทำให้การตั้งครรภ์ของผู้อื่นสิ้นสุด ต้องระวางโทษจำคุกสองปี และปรับสามหมื่นฟรังก์ หากกระทำโดยจงใจในพฤติการณ์ดังต่อไปนี้

- พันระยะเวลาการตั้งครรภ์ที่กฎหมายกำหนดให้ทำแท้งได้แล้ว เว้นแต่เพื่อรักษาเยียวยาหญิงนั้น

- กระทำโดยผู้ซึ่งไม่ใช่แพทย์

- กระทำในสถานที่อื่นซึ่งไม่ใช่โรงพยาบาลรัฐหรือเอกชนที่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ที่กฎหมายกำหนด

(๓) ความผิดฐานให้เครื่องมือทางกายภาพแก่หญิงเพื่อทำให้การตั้งครรภ์ ของหญิงนั้นสิ้นสุด ต้องระวางโทษจำคุกสามปี และปรับสี่หมื่นห้าพันฟรังก์ หากเป็นการกระทำผิดซ้ำ อีก ต้องระวางโทษจำคุกห้าปี และปรับเจ็ดหมื่นห้าพันฟรังก์ ตามมาตรา ๒๒๓-๑๒

(๔) ความผิดฐานทำหรือพยายามทำให้หญิงอื่นแท้ง โดยไม่ได้รับความยินยอม จากหญิงนั้น โดยใช้อาหาร เครื่องดื่ม ยา กลอุบาย กำลัง หรือวิธีการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันแปดร้อยฟรังก์ถึงหนึ่งหมื่นฟรังก์ และหญิงซึ่งทำหรือพยายาม ทำแท้งโดยวิธีการดังกล่าวโดยมีผู้ชักจูงหรือจัดหาให้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสองปี และปรับสามร้อยหกสิบฟรังก์ถึงสองหมื่นฟรังก์

สำหรับความผิดฐาน infanticide ประเทศฝรั่งเศสไม่มีความผิดฐานนี้ และไม่ปรากฏการใช้ถ้อยคำ infanticide อย่างชัดเจนในประมวลกฎหมายอาญา มีเพียงความผิด ฐานฆ่าเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปี ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต ตามมาตรา ๒๒๑-๔ (๑)

๓.๔ ประเทศสหรัฐอเมริกา : คำวินิจฉัยคดี ROE v. WADE [410 U.S. 113 (1973)]

ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Supreme Court) ได้พิพากษาคดีเป็นบรรทัดฐานกรณี Roe (นามสมมติ) ซึ่งเป็นหญิงมีครรภ์ที่ยังไม่ได้สมรส ดำเนินการฟ้องคดีแบบกลุ่มเพื่อโต้แย้งความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของมาตรา ๑๑๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญาของมลรัฐ Texas ซึ่งบัญญัติห้ามมิให้ดำเนินการ (procuring) หรือพยายามทำแท้ง เว้นแต่กรณีมีข้อแนะนำของแพทย์ให้กระทำเพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาชีวิตของหญิงมีครรภ์ สรุปได้ดังนี้

ศาลพิจารณาประเด็นเกี่ยวกับสิทธิความเป็นส่วนตัวกับตัวอ่อนในครรภ์ว่า สิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to privacy) ที่ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๑๔ ว่าด้วยข้อความคิดเกี่ยวกับเสรีภาพของบุคคล (Personal Liberty) ที่ถูกจำกัดได้โดยการกระทำของรัฐ และรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๙ ว่าด้วยการสงวนรักษาสิทธิแก่ประชาชน (Reservation of rights to the people) ที่ครอบคลุมถึงสิทธิในการตัดสินใจของหญิงมีครรภ์ที่จะยุติการตั้งครรภ์ของตนด้วย นั้น มีใช้สิทธิเด็ดขาดที่รัฐจะเข้าจำกัดไม่ได้ เพราะรัฐมีหน้าที่บางประการในการคุ้มครองประโยชน์สำคัญอันพึงคุ้มครอง เช่น ความปลอดภัยของชีวิตและอนามัยของหญิงตั้งครรภ์ การธำรงไว้ซึ่งมาตรฐานการรักษาทางการแพทย์ที่ดี และชีวิตในครรภ์ที่มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ สิทธิในความเป็นส่วนตัวจึงมิใช่สิทธิเด็ดขาด (Absolute right) อาจถูกรัฐจำกัดได้ เมื่อกรณีถึงจุดอันชอบธรรมที่รัฐพึงเข้าแทรกแซงเพื่อคุ้มครองประโยชน์สำคัญของรัฐ ประโยชน์ดังกล่าว ณ จุดอันชอบธรรมนั้นย่อมมีคุณค่าเหนือกว่าสิทธิในความเป็นส่วนตัว ในขณะที่เดียวกัน สิทธิในความเป็นส่วนตัวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานด้วย การตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิดังกล่าว รัฐต้องแสดงเหตุผลให้เห็นประจักษ์ว่า เป็นกรณีมีประโยชน์ของรัฐอันชอบธรรม (compelling state interest) ปรากฏขึ้นและจำเป็นต้องตรากฎหมายจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งประโยชน์นั้น

เมื่อพิจารณากฎหมายทำแท้งของมลรัฐ Texas ที่ถูกโต้แย้งนี้ ซึ่งกำหนดยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาให้แก่กระบวนการทำแท้งเฉพาะเพื่อการรักษาชีวิตของมารดาเท่านั้น โดยมีได้คำนึงถึงช่วงระยะเวลาของการตั้งครรภ์และประโยชน์อื่นใดที่เกี่ยวข้อง เป็นการล่วงละเมิดบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๑๔ ว่าด้วย Due Process ที่คุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว ซึ่งรวมถึงสิทธิของหญิงในการยุติการตั้งครรภ์ของตนเองโดยปราศจากการแทรกแซงของรัฐ อันเป็นสิทธิซึ่งรัฐมีอาจพรากไปจากพลเมืองได้ แต่ในขณะที่เดียวกันรัฐมีความชอบธรรมในการคุ้มครองประโยชน์ของรัฐ ซึ่งได้แก่ สุขภาพของหญิงที่ตั้งครรภ์และศักยภาพของตัวอ่อนในการพัฒนาเป็นชีวิตมนุษย์ในครรภ์ดังกล่าว ซึ่งประโยชน์ทั้งสองด้านจะค่อย ๆ เติบโตและก้าวไปถึงจุดอันชอบธรรม (compelling point) สำหรับการแทรกแซงของรัฐเพื่อจำกัดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยมีข้อพิจารณาจุดอันชอบธรรมดังกล่าวจากแต่ละช่วงระยะเวลาแห่งการตั้งครรภ์ ดังนี้

(ก) ช่วงก่อนถึงประมาณการท้ายสุดของไตรมาสแรก (the stage prior to approximately the end of the first trimester) ของการตั้งครรภ์ การตัดสินใจทำแท้ง และการดำเนินการทำแท้งตกอยู่ภายใต้การวินิจฉัยทางการแพทย์ของแพทย์ที่ดูแลและให้คำปรึกษาหญิงมีครรภ์ ด้วยเหตุผลที่ว่าอัตราการตายของหญิงที่ทำแท้งในช่วงดังกล่าวต่ำกว่าอัตราการตายของหญิงที่เกิดขึ้นจากการคลอดบุตรตามปกติ โดยเป็นเสรีภาพของหญิงมีครรภ์ในการยุติการตั้งครรภ์

และเป็นเสรีภาพของแพทย์ในการทำแท้งให้ตามลักษณะข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ ทั้งนี้ ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างแพทย์ผู้ทำการรักษากับคนไข้ในความดูแลรักษา รัฐจึงไม่อาจเข้าแทรกแซงได้

(ข) ช่วงระยะเวลาต่อมาภายหลังจากประมาณการทำยสุดของไตรมาสแรกของการตั้งครรภ์ รัฐย่อมมีบทบาทในการส่งเสริมประโยชน์ของสุขภาพมารดาโดยอาจเลือกมาตรการกำกับกระบวนการทำแท้งในวิถีทางที่สมเหตุสมผล เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสุขภาพของหญิงมีครรภ์

(ค) ช่วงระยะเวลาต่อจากการปรากฏของสัญญาณแห่งความอยู่รอดของตัวอ่อนในครรภ์ (Viability) โดยสัญญาณดังกล่าวย่อมเป็นข้อพึงสันนิษฐานได้ว่าตัวอ่อนในครรภ์มีศักยภาพที่จะมีชีวิตรอดอย่างสมบูรณ์ (meaningful life) นอกครรภ์มารดา ซึ่งถือเป็นจุดอันชอบธรรมที่รัฐพึงเข้าแทรกแซงเพื่อคุ้มครองศักยภาพของชีวิตมนุษย์ในครรภ์ อันเป็นประโยชน์ที่รัฐพึงพิทักษ์รักษาไว้ ทั้งนี้ รัฐอาจเลือกใช้มาตรการกำกับหรือห้ามมิให้ทำแท้งก็ได้ โดยต้องมีข้อยกเว้นการทำแท้งสำหรับกรณีจำเป็นและมีคำวินิจฉัยทางการแพทย์ที่เหมาะสมเพื่อการสงวนไว้ซึ่งชีวิตหรือสุขภาพของหญิงมีครรภ์ การที่รัฐดำเนินการแทรกแซงเพื่อคุ้มครองชีวิตตัวอ่อนหลังจากปรากฏสัญญาณแห่งความอยู่รอดจึงชอบด้วยเหตุผลทั้งทางตรรกะและทางชีวะ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ศาลจึงวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๑๙๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญาของมลรัฐ Texas ซึ่งกำหนดว่าการทำแท้งโดยชอบด้วยกฎหมายให้กระทำได้เฉพาะการทำแท้งหรือพยายามทำแท้งตามคำแนะนำทางการแพทย์เพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิตของหญิงมีครรภ์ เป็นการบัญญัติกฎหมายที่กว้างเกินสมควรแก่เหตุ (sweeps too broadly) โดยไม่แยกแยะถึงความแตกต่างระหว่างการทำแท้งในช่วงไตรมาสแรกของการตั้งครรภ์กับการทำแท้งหลังจากนั้น รวมถึงเหตุที่อนุญาตให้ทำแท้งได้โดยชอบด้วยกฎหมายจำกัดไว้แคบเฉพาะกรณีกระทำเพื่อรักษาชีวิตของหญิงมีครรภ์เท่านั้นไม่ว่าจะอยู่ในช่วงอายุครรภ์ใด ๆ บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติในส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยเดียวกันย่อมตกเป็นโมฆะตามกันทั้งฉบับ โดยไม่อาจแยกส่วนที่เป็นโมฆะออกจากส่วนที่กำหนดบทห้ามทำแท้งให้มีผลสมบูรณ์ใช้บังคับต่อไปได้

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาโดยพระราชบัญญัตินี้มีผลให้ความผิดฐานหญิงทำแท้งตนเองหรือยอมให้ผู้อื่นทำแท้งตนเองจะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อเป็นการกระทำขณะหญิงนั้นมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ หญิงที่ตั้งครรภ์จึงมีเวลาตัดสินใจภายในเวลาดังกล่าวว่าจะตั้งครรภ์ต่อไปหรือไม่ หากไม่ประสงค์จะตั้งครรภ์ต่อไปโดยยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ หญิงย่อมมีสิทธิกระทำโดยหญิงไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๐๑ ส่วนแพทย์หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งทำแท้งหรือยุติการตั้งครรภ์ให้กับหญิงตามหลักเกณฑ์ที่แพทยสภากำหนดไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๐๕ นอกจากกรณีดังกล่าวแล้ว ในกรณีที่ปรากฏว่าหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น หรือหากทารกคลอดออกมาจะมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะได้รับผลกระทบจากความผิดปกติทางกายหรือจิตใจถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง หรือหญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำมีความผิดเกี่ยวกับเพศ ถือเป็นเหตุให้มีการทำแท้งหรือยุติการตั้งครรภ์ได้ โดยผู้กระทำไม่มีความผิด แต่ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยในการดำเนินการดังกล่าว การทำแท้งหรือยุติการตั้งครรภ์นั้นต้องเป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและกระทำตามหลักเกณฑ์

ที่แพทยสภากำหนด กรณีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาดังที่กล่าวมานั้น ย่อมทำให้หญิงได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นการคุ้มครองทั้งสิทธิของทารกในครรภ์และสิทธิของหญิงตั้งครรภ์อย่างสมดุลกันโดยนำช่วงระยะเวลาการตั้งครรภ์มาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาตามแนวทางในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓)

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมความผิดฐานทำแท้ง)

กฎหมายใหม่

แก้ไข/ปรับปรุง

ยกเลิก

หน่วยงานของรัฐผู้เสนอร่างกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา)

ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในเรื่อง

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัยตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยการสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทยโดยส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพในกลุ่มประชากรวัยเจริญพันธุ์ รวมถึงการสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ และส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ และ

๒. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม

สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ผลอันพึงประสงค์ที่ ๒: ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชน

ส่วนที่ ๑

เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๑. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบของปัญหา

๑.๑ ปัญหาคืออะไร สาเหตุของปัญหาคืออะไร และผลกระทบของปัญหาคืออะไร

สืบเนื่องจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๑ ได้วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองบุคคลและรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเป็นกฎหมายที่กำหนดลักษณะของการกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งถือว่าเป็นความผิด และกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิด ซึ่งมาตรา ๓๐๑ เป็นบทบัญญัติในภาค ๒ ลักษณะ ๑๐ หมวด ๓ ความผิดฐานทำแท้งลูก บทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มารดา โดยกำหนดบทลงโทษหญิงที่ทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ประกอบกับการยุติการตั้งครรภ์ เป็นปัญหาทั้งทางสังคม ทางสุขภาพ และทางกฎหมายที่มีความละเอียดอ่อน รวมทั้งเป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและศีลธรรม ซึ่งถือว่าเป็นความผิดทางอาญาและกำหนดโทษแก่หญิงเพียงฝ่ายเดียว ที่ทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ทั้งนี้ ความผิดฐานทำแท้งลูกมีเจตนารมณ์ และคุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ โดยเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของ

ชีวิตมนุษย์ที่กำลังจะเกิดมา แต่เนื่องจากรากฐานของสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเห็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์เพียงเท่านั้น แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่สำคัญเป็นรากฐานของสังคมประกอบด้วยเช่นเดียวกับการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ หากมุ่งคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์เพียงอย่างเดียวโดยมิได้พิจารณาการคุ้มครองสิทธิของหญิงผู้ตั้งครรภ์อันมีมาก่อนสิทธิของทารกในครรภ์แล้วอาจส่งผลกระทบต่อให้หญิงไม่ได้รับความเป็นธรรมและถูกกลั่นแกล้งหรือจำกัดสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่เป็นสิทธิพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดต่อชีวิตและร่างกายของตนได้ตราบเท่าที่การกระทำนั้นไม่ไปรบกวนหรือล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของหญิงตั้งครรภ์ ที่ครอบคลุมไปถึงสิทธิในการตัดสินใจของหญิงว่าจะยุติการตั้งครรภ์หรือตั้งครรภ์ต่อไปอีกด้วย นอกจากนี้การคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์และสิทธิของหญิงตั้งครรภ์ต้องให้เกิดความสมดุลกัน โดยอาจต้องนำช่วงระยะเวลาการตั้งครรภ์มาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา การปฏิเสธสิทธิของหญิงโดยปราศจากการกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่เหมาะสมดังเช่นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ จึงเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของหญิงเกินความจำเป็น ประกอบกับรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพโดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยถูกต้องตามกฎหมาย ไม่กระทบต่อการใช้สิทธิของหญิง และต้องเข้าไปดูแลและคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มิให้ถูกระทบสิทธิในการมีชีวิตเช่นเดียวกัน บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ จึงกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงเกินความจำเป็น ไม่เป็นไปตามหลักแห่งความได้สัดส่วน และเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลา ๖๐ ปี แล้ว ก่อให้เกิดปัญหาการทำแท้งเถื่อนในสังคมที่ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายของหญิงจำนวนมาก และทำให้เกิดปัญหาสังคมจากความไม่พร้อมของหญิงและเด็กที่เกิดมาอีกมากมาย ในขณะที่ปัจจุบันวิทยาการทางการแพทย์ได้พัฒนาขึ้นมากสามารถให้บริการดูแลรักษาการตั้งครรภ์ตัดสินใจใช้สิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงในช่วงเวลาที่เหมาะสมได้อย่างสะดวกปลอดภัยแล้ว ประกอบกับยังไม่ได้มีมาตรการคุ้มครองผู้ปฏิบัติงานทางการแพทย์ที่ครอบคลุมและเหมาะสม ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ โดยกำหนดค่าบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลในส่วนที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการทำแท้งเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ โดยที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระและหน่วยงานของรัฐ ตามนัยมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น รัฐจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๒ เหตุใดรัฐจึงควรแทรกแซงในเรื่องนี้

เนื่องจากในกรณีที่รัฐไม่ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญาตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้นภายในระยะเวลาที่กำหนดในคำบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติมาตรา ๓๐๑ ดังกล่าวจะเป็นอันใช้บังคับมิได้ต่อไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุ้มครองทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์สูญสิ้นไปและกระทบกระเทือนต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง จึงมีความจำเป็นที่รัฐต้องแทรกแซงโดยดำเนินการแก้ไขปรับปรุง

กฎหมายให้เหมาะสมกับกาลสมัย และสร้างสมดุลของสิทธิเสรีภาพแต่ละประเภทที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง และคุ้มครองระหว่างสิทธิในชีวิตของทารกในครรภ์ และสิทธิในชีวิตร่างกายของหญิงมีครรภ์ ประกอบกับ รัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพโดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยด้วย

๒. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซง

เพื่อคุ้มครองสิทธิในชีวิตร่างกายของหญิงมีครรภ์และสิทธิในชีวิตของทารกในครรภ์ซึ่งเป็น สิทธิที่ได้รับรองและคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญให้เกิดดุลยภาพ ประกอบกับรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการ ส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพโดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย ถูกต้องตาม กฎหมาย ไม่กระทบต่อการใช้สิทธิของหญิง และในขณะเดียวกันก็ต้องเข้าไปดูแลและคุ้มครองชีวิตของทารก ในครรภ์มิให้ถูกกระทบสิทธิในการมีชีวิตด้วยเช่นกัน รวมถึงเพื่อปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่มีผล ผูกพันในทางรัฐธรรมนูญแก่หน่วยงานของรัฐทุกองค์กร โดยให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดฐานทำแท้ง จึงมีความจำเป็นต้องตรากฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายอาญาเพื่อบรรล่วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแทรกแซงดังกล่าว

๓. การแก้ไขปัญหในปัจจุบัน

๓.๑ วิธีการแก้ปัญหาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันคืออะไร

เนื่องจากในปัจจุบัน การทำแท้งสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายเฉพาะมีเหตุให้ทำแท้งได้ ตามมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ (๑) กรณีหญิงตั้งครรภ์อันเนื่องมาจากการกระทำผิด เกี่ยวกับเพศ และ (๒) กรณีการตั้งครรภ์ต่อไปจะกระทบต่อสุขภาพของหญิงที่ตั้งครรภ์ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึง การทำแท้งตามความสมัครใจของหญิงในช่วงอายุครรภ์ที่ปลอดภัยต่อหญิงในการทำแท้งและก่อนทารก ในครรภ์มีสัญญาณแห่งความอยู่รอดนอกครรภ์มารดาได้ รวมถึงกรณีทารกในครรภ์มีความเสี่ยงเป็นอย่างยิ่ง ที่จะคลอดออกมาแล้วมีความพิการร้ายแรงอันเป็นปัญหาสังคมและครอบครัว เมื่อสถานการณ์ทางกฎหมาย เป็นเช่นนี้ ส่งผลให้หญิงซึ่งตั้งครรภ์ในขณะที่ไม่มีความพร้อมในการเลี้ยงดูทารกในครรภ์เลือกที่จะทำแท้งเถื่อน ที่ผิดกฎหมายซึ่งมีความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต ร่างกาย และอนามัยของหญิงเป็นอย่างสูง หรือในกรณีทารก มีความเสี่ยงที่จะเกิดมาแล้วมีความพิการติดตัว บรรดาแพทย์ที่ทำแท้งจะอาศัยการตีความว่า ความพิการของ ทารกในครรภ์ย่อมกระทบต่อสุขภาพของหญิงที่เป็นแม่ ซึ่งเป็นการตีความกฎหมายที่ไม่ต้องด้วยกรณี แต่เป็นการแก้ไขปัญหาคือเป็นการเฉพาะหน้าในขณะที่ระบบกฎหมายยังห้ามการทำแท้งเพราะ เหตุทารกในครรภ์มีความพิการ

๓.๒ ต่างประเทศแก้ปัญหานี้อย่างไร (ถ้ามี) และการดำเนินการดังกล่าวเหมาะสมกับสังคมไทย หรือไม่ อย่างไร

การกำหนดความผิดและโทษสำหรับหญิงมีครรภ์ที่ทำตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่น ทำให้ตนแท้งลูกนั้น ในแต่ละประเทศมีการกำหนดเรื่องนี้ไว้หลากหลายตามแต่สภาพการณ์ในแต่ละประเทศ ตั้งแต่ประเทศที่จำกัดการทำแท้งสูงสุดโดยห้ามทำแท้งไม่ว่ากรณีใด เช่น ประเทศลาว ประเทศฟิลิปปินส์ หรือประเทศที่จำกัดการอนุญาตให้ทำแท้งได้ต่อเมื่อมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เพื่อรักษาชีวิตของ หญิงตั้งครรภ์ เพื่อรักษาสุขภาพของหญิงตั้งครรภ์ (ซึ่งประเทศไทยอยู่ในกลุ่มนี้) หรือกรณีหญิงตั้งครรภ์ มีเหตุจำเป็นทางเศรษฐกิจหรือสังคมที่ต้องทำแท้ง จนถึงประเทศที่เปิดกว้างอนุญาตให้ทำแท้งได้ตาม

ความประสงค์ของหญิง (on-demand/on-request) โดยไม่ต้องอ้างเหตุตามกฎหมายอื่นใดเลยซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศโลกตะวันตก อย่างไรก็ตาม แม้ในกลุ่มประเทศที่เปิดเสรีให้หญิงสามารถทำแท้งได้ตามความประสงค์ โดยไม่ต้องอ้างเหตุตามกฎหมาย ยังคงกำหนดกรอบระยะเวลาการทำแท้งเพื่อความปลอดภัยของหญิงและคำนึงถึงสิทธิในควมมีชีวิตของทารกในครรภ์ โดยกำหนดเงื่อนไขเวลาเกี่ยวกับอายุครรภ์ที่อนุญาตให้ทำแท้งได้ ซึ่งระยะเวลาตั้งครรรภ์ที่ประเทศส่วนใหญ่อนุญาตให้ทำแท้งตามความต้องการของหญิงได้จะอยู่ที่เกณฑ์อายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ (ในบางประเทศไม่มีกรจำกัดอายุครรภ์ในการทำแท้ง เช่น ประเทศเวียดนาม ในบางประเทศกำหนดอายุครรภ์ที่ทำแท้งได้ไม่เกิน ๘ สัปดาห์) นอกจากกรอบระยะเวลาการทำแท้งที่ปลอดภัยต่อหญิงมีครรภ์แล้ว ในแต่ละประเทศที่อนุญาตให้ทำแท้งจะกำหนดวิธีการทำแท้งที่ปลอดภัยด้วยการทำแท้งจะต้องกระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเท่านั้น ดังนั้น การทำแท้งโดยไม่จำกัดวิธีการในการทำแท้งนั้น จึงไม่เป็นที่ยอมรับในทางสากล*

ประเทศไทยในปัจจุบันอนุญาตให้ทำแท้งได้ตามเหตุที่กฎหมายกำหนดไว้ตามนัยมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ เฉพาะกรณีแพทย์ทำแท้งให้หญิงด้วยเหตุความจำเป็นของสุขภาพหญิงหรือด้วยการตั้งครรรภ์เกิดจากการกระทำ ความผิดทางเพศ ซึ่งหากประเทศไทยอนุญาตให้มีการทำแท้งได้ตามความประสงค์ของหญิงในอายุครรภ์ที่ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ การดำเนินการดังกล่าวย่อมเหมาะสมกับสังคมไทยที่จะมีมาตรการแก้ไขปัญหาการทำแท้งเถื่อนกรณีหญิงตั้งครรรภ์โดยไม่พึงประสงค์จะมีช่องทางการทำแท้งโดยชอบด้วยกฎหมาย และเป็นการยกระดับกฎหมายของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศที่เปิดกว้างรองรับสิทธิของหญิงในการกำหนดเจตจำนงของตนเอง

ในการนี้ ในชั้นการยกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาได้นำต้นแบบมาจากประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๑๘ เอ และมาตรา ๒๑๙ ซึ่งกำหนดทั้งหลักการห้ามมิให้มีการทำแท้งและข้อยกเว้นที่เปิดช่องให้ทำแท้งได้ ซึ่งรวมถึงการทำแท้งโดยอาศัยเกณฑ์อายุครรภ์ด้วย อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ มิได้นำหลักการระบบการให้คำปรึกษาก่อนการทำแท้ง (pre-abortion counselling) บทห้ามมิให้แพทย์ที่ให้คำปรึกษากับแพทย์ที่ยุติการตั้งครรรภ์เป็นบุคคลเดียวกันและการกำหนดระยะเวลารอคอยก่อนการทำแท้ง (waiting period) เพื่อให้หญิงมีครรภ์ได้ไตร่ตรองก่อนการทำแท้งอย่างรอบคอบ ตามที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ อันเนื่องมาจากในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ทำการยุติการตั้งครรรภ์จะต้องดำเนินการตามคู่มือมาตรฐานในการยุติการตั้งครรรภ์แบบองค์รวมซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัยและหลักเกณฑ์ของแพทย์สภา ที่กำหนดให้ต้องมีการจัดให้มีการปรึกษาทางเลือกแก่หญิงตั้งครรรภ์ก่อนการตัดสินใจทำแท้งอยู่แล้วและในกระบวนการทำแท้งนั้น แพทย์ผู้ให้คำปรึกษาจะทำหน้าที่ให้บริการยุติการตั้งครรรภ์ในกรณีเดียวกันไม่ได้ ส่วนเรื่องระยะเวลารอคอยก่อนการทำแท้งนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมส่วนใหญ่ที่มาแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการฯ เห็นว่าการกำหนดระยะเวลารอคอยจะสร้างอุปสรรคขัดขวางโดยไม่จำเป็นต่อการเข้าถึงบริการยุติการตั้งครรรภ์ซึ่งเป็นบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขอย่างหนึ่ง

* ข้อมูลส่วนใหญ่ได้มาจากสถาบัน Guttmacher ซึ่งมีงานศึกษาวิจัยในเชิงนโยบายและกฎหมายด้านสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์และสิทธิที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและระดับโลก (สืบค้นจาก <https://www.guttmacher.org/global/abortion#>)

๔. การรับฟังความคิดเห็น

- ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องแล้ว
- ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบแล้ว

๕. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร

๕.๑ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในมาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การยุติการตั้งครรภ์แทนต้องกระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน และหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนนั้น เว้นแต่ในกรณีหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนไม่ยินยอม ให้ถือว่าข้อตกลง การตั้งครรภ์แทนตามมาตรา ๒๕ เป็นอันยุติลง และหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนนั้นไม่ต้องชดใช้ค่าใช้จ่ายตาม ข้อตกลงดังกล่าว การยุติการตั้งครรภ์แทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ แพทยสภาประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ” และประกาศแพทยสภา เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการยุติการตั้งครรภ์แทน ในข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ กำหนดว่า การยุติการตั้งครรภ์แทน ต้องกระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม โดยต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากสามีและภริยา ที่ชอบด้วยกฎหมายที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนและหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนนั้น และต้องให้เป็นไป ตามเงื่อนไข ดังนี้ (๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากปัญหาสุขภาพทางกายหรือจิตอย่างรุนแรงของหญิงที่ รับตั้งครรภ์แทน หรือ (๒) เป็นกรณีที่พบว่าทารกในครรภ์มีความเสี่ยงสูงที่จะมีความพิการหรือ เป็นโรคพันธุกรรมอย่างรุนแรงและส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางกายหรือจิตของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ทั้งนี้ เงื่อนไขของการยุติการตั้งครรภ์แทนต้องมีผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งไม่อยู่ในองค์ประกอบ ของบุคลากรเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจยืนยันผล และลงความเห็นสอดคล้องกันอย่างน้อยสองคน นั้น

พิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มีความใกล้เคียงกับหลักการในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีฯ ในส่วนของหลักการ ยุติการตั้งครรภ์แทน ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีฯ อาศัยหลักการตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ เนื่องจากการยุติการตั้งครรภ์แทนย่อมเป็นการกระทำในลักษณะ เดียวกันกับการทำแท้งตามประมวลกฎหมายอาญา เพราะฉะนั้น หากประมวลกฎหมายอาญาใน ส่วน ความผิดฐานทำแท้งมีการปรับปรุงแก้ไขย่อมมีผลกระทบต่อหลักเกณฑ์การยุติการตั้งครรภ์แทน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีฯ ด้วย

๕.๒ พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. ๒๕๕๙ ในมาตรา ๕ บัญญัติถึงสิทธิของวัยรุ่นในการตัดสินใจด้วยตนเองและสิทธิได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ซึ่งมีประเด็นปัญหาว่าบริการดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการยุติการตั้งครรภ์หรือการทำแท้งโดยสมัครใจหรือไม่ เพราะบทนิยามคำว่า “บริการอนามัยการเจริญพันธุ์” ในมาตรา ๓ ให้ความหมายว่า การให้บริการส่งเสริม ป้องกัน รักษา และฟื้นฟูที่เกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ ซึ่งอนามัยการเจริญพันธุ์เป็นภาวะความแข็งแรงสมบูรณ์ ของร่างกายและจิตใจที่เป็นผลอันเกิดจากกระบวนการทำหน้าที่ของระบบสุขภาพทางเพศและการเจริญพันธุ์ ตลอดช่วงชีวิต ซึ่งทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเห็นได้ว่า มีความเป็นไปได้ที่นิยามดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการยุติการตั้งครรภ์เมื่อวัยรุ่นยังไม่พร้อมที่จะมีบุตรด้วย

ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาค่าตั้งครุฑในวัยรุนอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งจะสัมพันธ์กับประมวลกฎหมายอาญาในส่วนเกี่ยวกับการทำแท้งด้วย

๖. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๖.๑ กฎหมายนี้จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพ หรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือภาระอะไรแก่ใครบ้าง

กฎหมายนี้จำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้หญิงที่ตั้งครุฑในการกระทำการใดต่อเนื้อตัวร่างกายตัวเองที่จะมีผลเป็นการพรากสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ของหญิงในขณะที่อายุครรภ์เกินกว่าสิบสองสัปดาห์ และเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และอนามัยของผู้หญิงจากการทำแท้งในอายุครรภ์ที่เกินกว่าสิบสองสัปดาห์

๖.๒ มีมาตรการป้องกัน แก้อันตราย คัดกรอง หรือเยียวยาให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบตาม ๖.๑ อย่างไร

ไม่มีมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ เนื่องจากมาตรการที่รัฐห้ามมิให้มีการทำแท้งเป็นไปเพื่อคุ้มครองชีวิตของผู้อื่นและคุ้มครองความปลอดภัยของหญิงตั้งครุฑเองด้วย

๖.๓ กฎหมายนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ สังคม หรือประชาชนอย่างไร

กฎหมายนี้จะส่งเสริมสิทธิของผู้หญิงเหนือเนื้อตัวร่างกายมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ที่หญิงมีสิทธิเลือกที่จะตั้งครุฑต่อไปหรือยุติการตั้งครุฑ ซึ่งเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครอง

๗. ความพร้อมและต้นทุนของรัฐในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

๗.๑ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบกฎหมายนี้โดยตรง เนื่องจากบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดและโทษตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นการวางปทัสสถานความประพฤติของบุคคลเป็นการทั่วไป อย่างไรก็ตามก็ตีเฉพาะกรณีการยุติการตั้งครุฑที่กระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมซึ่งต้องกระทำภายใต้หลักเกณฑ์ของแพทยสภา กรณีดังกล่าวจะอยู่ในความรับผิดชอบของแพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข

๗.๒ มีแนวทางและระยะเวลาเตรียมการในการปฏิบัติตามหรือบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

-ไม่มี-

และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกหรือลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการหรือไม่

-ไม่มี-

๗.๓ มีแนวทางและระยะเวลาในการสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามและการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

-ไม่มี-

๗.๔ ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้ในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายในระยะเวลา ๓ ปีแรก เป็นจำนวน.....บาท อัตราค่าจ้างที่ต้องใช้.....อัตรา อัตราค่าจ้างที่มีอยู่แล้ว.....อัตรา อัตราค่าจ้างที่ต้องเพิ่มขึ้น.....อัตรา

-ไม่มี-

๘. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๘.๑ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

-ไม่มี-

๘.๒ ผลกระทบต่อสังคม

สิทธิการยุติการตั้งครรภ์หรือการทำแท้งตามความประสงค์ของผู้หญิงเป็นกระแสความเคลื่อนไหวทางสังคมเกี่ยวกับสิทธิสตรีในการกำหนดหรือเลือกชะตาชีวิตของตนเอง (Self-determination/Pro-choice) และสิทธิของหญิงที่มีต่อเนื้อตัวร่างกายของตน เพื่อปลดปล่อยผู้หญิงออกจากพันธนาการที่สังคมกดทับไว้ และเพิ่มอำนาจในการตัดสินใจและวินิจฉัยได้เองของผู้หญิง (empowerment) ซึ่งกระแสความเคลื่อนไหวดังกล่าวเกิดขึ้นในปริมาณพลทั่วทั้งโลก โดยหมุดหมายสำคัญเริ่มต้นจากคำพิพากษาของศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาในคดีระหว่าง Roe v. Wade ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ ที่รับรองสิทธิในการยุติการตั้งครรภ์หรือทำแท้งว่าเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในความเป็นส่วนตัว (Right to Privacy) ซึ่งได้รับการรับรองและคุ้มครองจากรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม กระแสความเคลื่อนไหวดังกล่าวย่อมมีผู้เห็นต่าง เนื่องจากการใช้สิทธิในการยุติการตั้งครรภ์ของหญิงย่อมกระทบกระเทือนหรือกระทั่งทำลายสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ ซึ่งเป็นคุณค่าอย่างหนึ่งที่เป็นรากฐานของสังคมที่พึงคุ้มครองเช่นกัน จึงก่อให้เกิดกระแสความเคลื่อนไหวทางสังคมที่เรียกร้องให้มีการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ (Pro-Life) โดยกระแสความเคลื่อนไหวฝ่ายนี้เห็นว่า “ชีวิตมนุษย์ย่อมเริ่มต้นนับแต่การปฏิสนธิ” ซึ่งแนวคิดนี้มีรากฐานมาจากความคิดความเชื่อในทางศาสนา และปรัชญาตั้งแต่อดีตกาลกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ปัจจุบัน รวมถึงประสบการณ์จริงของมนุษยชาติในช่วงที่มีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ยิวโดยระบอบนาซีสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ที่เห็นพ้องต้องกันว่า ชีวิตมนุษย์เป็นคุณค่าสูงสุดที่พึงได้รับความคุ้มครอง โดยถือว่าสิทธิในการมีชีวิตของมนุษย์ย่อมเป็นประธานของทุก ๆ สิทธิ เพราะสิทธิในชีวิตของมนุษย์ย่อมเป็นมูลฐานตั้งต้นของสิทธิอื่น ๆ หากปราศจากซึ่งสิทธิในการมีชีวิต สิทธิอื่น ๆ ย่อมเกิดขึ้นและดำรงอยู่ต่อไปไม่ได้

สำหรับสังคมไทยย่อมหลีกเลี่ยงหนีกระแสความคิดและความเคลื่อนไหวทางสังคมข้างต้นไม่พ้น ซึ่งการขัดแย้งกันระหว่างสองกระแสแนวคิดและความเคลื่อนไหวทางสังคมดังกล่าว คงไม่อาจหาข้อยุติได้ง่าย เนื่องจากสังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสังคมพหุนิยม (pluralism) ดังที่จะเห็นได้จากข้อพิพาทและคดีที่เกิดขึ้นในศาลจำนวนมากเกี่ยวกับประเด็นการทำแท้งที่นำไปสู่การเคลื่อนไหวเรียกร้องอยู่เนืองนิตย์ ทั้งสนับสนุนเสรีภาพของผู้หญิงในการยุติการตั้งครรภ์และในทางเรียกร้องการพิทักษ์คุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ซึ่งมีความละเอียดอ่อนกระทบต่อความรู้สึกของผู้คนในสังคมเป็นอย่างมากหากมีการเปิดให้มีการทำแท้งได้อย่างเสรีไร้ขอบเขต

เพราะฉะนั้นร่างพระราชบัญญัตินี้จึงอาจเป็นการแสวงหาข้อยุติความขัดแย้งในทางความคิดระหว่างผู้คนในสังคมที่มีความเห็นแตกต่างกัน เพื่อให้เกิดดุลยภาพทั้งในทางส่งเสริมสิทธิของหญิงและคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ไปพร้อมกัน นอกจากนี้ ยังจะเกิดผลกระทบต่อวงการผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมในเชิงสร้างความมั่นใจแก่บุคลากรทางการแพทย์ที่ทำหน้าที่ให้บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขแก่หญิงที่ประสงค์จะยุติการตั้งครรภ์โดยสมัครใจ

๘.๓ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ

หลักเกณฑ์ที่อนุญาตให้มีการทำแท้งในอายุไม่เกินสิบสองสัปดาห์นั้น มาจากข้อมูลในทางการแพทย์เกี่ยวกับอัตราความเสี่ยงในการตายของมารดาว่าการทำแท้งในช่วงเวลาดังกล่าวมีความปลอดภัยสูงกว่าการคลอดบุตรตามธรรมชาติ ซึ่งหากได้กระทำโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามหลักวิชาทางการแพทย์แล้ว ย่อมมีความเสี่ยงน้อยกว่าการทำการแท้งกับหมอเถื่อน ดังนั้น การผ่อนคลายของกฎหมายโดยอนุญาตให้มีการทำแท้งโดยถูกกฎหมายกับผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมได้ ย่อมลดแรงจูงใจของผู้หญิงในการไปหาหมอเถื่อนเพื่อทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย ประกอบกับวิทยาการด้านการยุติการตั้งครรภ์ในปัจจุบันมีความก้าวหน้าไกลกว่าสมัยอดีตเป็นอันมากทำให้การทำแท้งในช่วงอายุครรภ์น้อย ๆ จะมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้หญิงไม่สูงมากนัก

นอกจากนี้ การที่กฎหมายอนุญาตให้ทำแท้งทารกในครรภ์ที่มีความเสี่ยงที่จะคลอดออกมาแล้วมีลักษณะพิการแต่กำเนิด ย่อมเป็นการลดภาวะตึงเครียดภายในครอบครัวได้ระดับหนึ่งสำหรับพ่อแม่ที่ไม่มีความพร้อมที่จะเลี้ยงดูบุตรที่มีสภาพพิการดังกล่าว

๘.๔ ผลกระทบอื่นที่สำคัญ

-ไม่มี-

ส่วนที่ ๒

เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ
การกำหนดโทษอาญา และการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ

๘.๕ เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต

-ไม่มี-

๘.๖ เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบคณะกรรมการ

-ไม่มี-

๘.๗ เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา

การทำแท้งยังคงเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนในสังคม และความรู้สึกของประชาชน ดังนั้น ในสภาพการณ์ของสังคมในปัจจุบันการกำหนดโทษสำหรับการทำแท้งจึงยังมีความจำเป็นอยู่ เพื่อยับยั้งการกระทำที่จะกระทบต่อสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์และเพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อยและรักษาศีลธรรมอันดีของประชาชน และมาตรการลงโทษทางอาญาสำหรับการทำแท้งยังคงมีความเหมาะสมอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากการใช้มาตรการอื่นอาจไม่ได้ผลหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอเท่ากับการลงโทษทางอาญาในการยับยั้งบุคคลมิให้ทำแท้งตามอำเภอใจและไร้ขอบเขตอันจะกระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิในชีวิตของทารกในครรภ์โดยไม่อาจเยียวยาให้กลับฟื้นคืนสิทธิดังเดิมได้

๑๒. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง

-ไม่มี-

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลที่ปรากฏในรายงานนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนแล้ว

ลงชื่อ นายปกรณ์ นิลประพันธ์
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
๕/พฤศจิกายน/๒๕๖๓

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
(ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา)
เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ นายวุฒิพงษ์ จิตอ่อนน้อม
โทร. ๐๒-๒๘๐-๗๙๐๐-๗ ต่อ ๑๖๕๗
โทรสาร ๐๒-๒๘๒-๒๗๐๑
อีเมล wuttiapon.ji@ocs.go.th

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(ความผิดฐานทำให้แท้งลูก)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐ ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป เพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ความผิดฐานทำให้แท้งลูก) โดยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นได้ ดังต่อไปนี้

๑. วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น จำนวนครั้ง และระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ การประชุมรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่

(๑) การประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ในวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมปรีดี พนมยงค์ ชั้น ๓ อาคารสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๑ โดยเชิญผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มาเข้าร่วมชี้แจงแสดงความคิดเห็น โดยในการประชุมครั้งนี้เป็นการพิจารณาแนวทางการดำเนินการและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ตามแนวทางในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๓

(๒) การประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ในวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ชั้น ๓ อาคารเทเวศร์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๓ โดยเชิญผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มาเข้าร่วมชี้แจงแสดงความคิดเห็น โดยการประชุมในครั้งนี้เพื่อพิจารณาร่างมาตรา ๓๐๑ ที่คณะกรรมการฯ พิจารณาแก้ไขปรับปรุงตามที่ได้รับฟังความคิดเห็นในการประชุมคราวแรก

(๓) การประชุมคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา ในวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุม ๓๐๑ ชั้น ๓ อาคารเทเวศร์ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๓ โดยเชิญผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มาเข้าร่วมชี้แจงแสดงความคิดเห็น โดยการประชุมในครั้งนี้เพื่อพิจารณาทบทวนร่างมาตรา ๓๐๑ ตามที่ได้รับฟังความคิดเห็นในคราวก่อน และพิจารณาร่างมาตรา ๓๐๕ เกี่ยวกับข้อยกเว้นความผิดฐานทำแท้ง

๑.๒ การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (www.krisdika.go.th) จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่

(๑) ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑๓ ถึง ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๓ โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น คือ ประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ มีการเข้าชมหน้าเว็บไซต์จำนวน ๑,๖๔๑ ครั้ง มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน ๔๔ ความเห็น

(๒) ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๓ ถึง ๑๘ กันยายน ๒๕๖๓ โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น คือ ประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ มีการเข้าชมหน้าเว็บไซต์จำนวน ๑๓,๑๔๙ ครั้ง มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน ๑,๔๔๔ ความเห็น

๑.๓ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่มีหนังสือแสดงความคิดเห็นมาถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๑) จัดหมายเปิดผนึกเรื่องขอให้รับฟังข้อเสนอยกเลิกประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๐๑ และแก้ไขมาตรา ๓๐๕ ของภาคประชาสังคมฯ เสนอโดยเครือข่ายสนับสนุนทางเลือกของผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อม และองค์ภาครวม ๖๑ องค์กร และประชาชนผู้ร่วมลงชื่อสนับสนุนรวม ๒๐,๖๙๕ รายชื่อ (ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๓)

(๒) หนังสือขอแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติความผิดฐานทำแท้ง
เสนอโดยนายภาสวุฒิ นันทน์ฤมิต และ ดร. นที ดันจันทร์พงศ์ (ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๓)

๒. พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

๒.๑ ผู้แทนภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย สำนักงานปลัดกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โรงพยาบาลตำรวจในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

๒.๒ ผู้แทนภาคเอกชน ได้แก่ แพทยสภาและราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทยในสังกัด
ของแพทยสภา ในฐานะองค์กรวิชาชีพที่มีหน้าที่กำกับควบคุมการประกอบวิชาชีพเวชกรรม

๒.๓ ภาคประชาสังคม ได้แก่ เครือข่ายสนับสนุนทางเลือกของผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อม (ในฐานะ
ตัวแทนของผู้ร้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ) และเครือข่ายแพทย์อาสา (ในฐานะเครือข่ายผู้ปฏิบัติงานด้านการยุติ
การตั้งครรภ์และส่งต่อการยุติการตั้งครรภ์)

๒.๔ ผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ ได้แก่ นายแพทย์ศิริพงศ์ สวัสดิ์มงคล แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้าน
สูตินรีเวชวิทยา แห่งโรงพยาบาลศิริราช

๒.๕ ผู้เชี่ยวชาญกฎหมายอาญา ได้แก่ ศาสตราจารย์ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ อดีตอาจารย์ประจำ
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

๓. ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็นหรือข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง ในแต่ละประเด็น คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็น และการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา ยกร่างกฎหมาย

จากการรับฟังความคิดเห็นของผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุม ผู้ที่เกี่ยวข้อง
รวมถึงประชาชนทั่วไปที่ร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านระบบสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
และที่ร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นหนังสือมาถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สามารถสรุปประเด็นที่แสดง
ความคิดเห็น สำคัญสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย และคำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือไม่ปรับปรุง
ร่างกฎหมายตามความเห็นดังกล่าวพร้อมเหตุผล ดังแสดงในตาราง ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่แสดง ความคิดเห็น	สาระสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย	คำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุง หรือไม่ปรับปรุงร่างฯ
<p>“มาตรา ๓๐๑ หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”</p>		
<p>๑. สมควรยกเลิกความผิดตามมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่</p>	<p>๑. ผู้แสดงความคิดเห็นบางฝ่ายเห็นว่าสมควรยกเลิกความผิดตามมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจาก</p> <p>(๑) การทำแท้งเป็นสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิง เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ควรให้ตัดสินใจเกี่ยวกับความพร้อมของตนเองในเรื่องการมีบุตร การทำแท้งควรเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของหญิง</p> <p>(๒) สิทธิของทารกในครรภ์มีอยู่ได้ด้วยอาศัยครรภ์ของหญิง เมื่อไม่เต็มใจให้อยู่อาศัยก็ควรให้มีทางเลือก นอกจากนี้ มารดาเป็นผู้ปกครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ขณะที่บิดาต้องรับรองบุตรจึงมีสิทธิ ฉะนั้น มารดาย่อมมีสิทธิตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุดให้ตัวเองและทารกได้ หากไม่พร้อมมีบุตรก็ควรให้เลือกทำแท้งได้</p> <p>(๓) เด็กทุกคนควรเกิดมาอยู่กับครอบครัวที่มีความพร้อมอย่างแท้จริง หากท้องไม่พร้อมและทำแท้งไม่ได้ ปล่อยให้เด็กเกิดและโตมาในสภาพแวดล้อมที่ไม่พร้อม อาจทำให้เป็นภาระต่อสังคม</p> <p>(๔) หากการทำแท้งเป็นบาป การมีบุตรโดยไม่พร้อม เกิดการทอดทิ้งบุตรหรือกระทำการรุนแรงกับบุตรก็เป็นบาปไม่แพ้กัน</p> <p>(๕) การทำแท้งเป็นการรักษาพยาบาลโรคประการหนึ่ง หญิงควรมีสิทธิได้รับการรักษาด้วยวิธีที่ถูกต้องตามมาตรฐานการรักษาพยาบาล หากให้เป็นความผิดจะผลักดันหญิงไปใช้บริการหมอเถื่อนซึ่งไม่ปลอดภัย</p>	<p>คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้วเห็นว่า สมควรมีกฎหมายควบคุมการทำแท้ง โดยให้หญิงทำแท้งได้เมื่ออายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ เนื่องจาก</p> <p>๑. เพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายว่าด้วยชีวิตของทารกในครรภ์กับสิทธิของหญิงมีครรภ์ในการกำหนดเจตจำนงของตนเองซึ่งรวมถึงสิทธิในการตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ด้วย โดยนำช่วงระยะเวลาอายุครรภ์หนึ่ง ๆ มาเป็นเกณฑ์ตามแนวทางที่ศาลรัฐธรรมนูญให้คำแนะนำไว้ ทั้งนี้ ในช่วงอายุครรภ์มากกว่าสิบสองสัปดาห์ตัวอ่อนในครรภ์เริ่มมีสถานะเป็นตัวเป็นตนระดับหนึ่ง เนื่องจากได้เจริญเติบโตผ่านพ้นช่วงการสร้างตัวตนจากตัวอ่อนหรือเอ็มบริโอ (embryo) กลายเป็นทารกในครรภ์ (fetus/foetus) ที่มีศักยภาพจะพัฒนาเป็นมนุษย์ได้แล้ว (embryogenesis) ตามคำชี้แจงของผู้แทนแพทยสภาในฐานะองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมกำกับประกอบวิชาชีพของผู้นประกอบวิชาชีพเวชกรรม</p>

ประเด็นที่แสดง ความคิดเห็น	สาระสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย	คำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุง หรือไม่ปรับปรุงร่างฯ
	<p>(๖) การทำแท้งเกิดขึ้นปีละไม่ต่ำกว่า ๒๐,๐๐๐ ราย แต่ไม่มีการบังคับใช้กฎหมาย กลายเป็นข้ออ้างให้แพทย์ปฏิเสธการ ให้บริการ และทำให้ค่าบริการแพงมากในการ บริการนอกสถานพยาบาลที่ถูกต้อง ทำให้มี ปัญหาการทำแท้งไม่ปลอดภัย และส่งเสริม ความเกลียดชังในสังคม หญิงไม่สามารถ เข้าถึงบริการที่ปลอดภัย</p> <p>(๗) การทำแท้งจะกำหนดความผิด อย่างไร หากเคารพสิทธิของหญิงเต็มทีก็ไม่ ควรให้เป็นความผิด แต่หากมุ่งคุ้มครองความ ปลอดภัยของหญิงด้วย ก็ควรให้มีความผิดแต่ ไม่ต้องรับโทษ</p> <p>๒. ผู้แสดงความคิดเห็นอีกฝ่ายเห็นว่า ยังจำเป็นต้องกำหนดความผิดอาญาสำหรับ หญิงที่ทำให้แท้งลูกหรือยินยอมให้ผู้อื่นทำ ให้ ตนแท้งลูก เพื่อให้มีมาตรการคุ้มครองชีวิต ทารกในครรภ์ที่ไม่อาจปกป้องตนเองได้</p>	<p>๒. เพื่อคำนึงถึงความปลอดภัยของ หญิงมีครรภ์ ซึ่งเสี่ยงจะได้รับ อันตรายแก่ชีวิตและร่างกาย จากการทำแท้งเมื่ออายุครรภ์เกิน สิบสองสัปดาห์ เนื่องจากการทำ แท้งเมื่อพ้นอายุครรภ์สิบสอง สัปดาห์มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิด อาการแทรกซ้อนจนจนการทำแท้ง จึงไม่สมควรให้หญิงมีครรภ์ทำแท้ง โดยไม่อยู่ภายใต้ความดูแลของ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือ กระทำในสถานพยาบาลที่ไม่มี บริการรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน</p> <p>๓. การทำแท้งต้องกระทำโดย ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และกระทำตามหลักเกณฑ์ของ แพทยสภา และอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ กำหนดในมาตรา ๓๐๕ (๑) (๒) (๓) และ (๔) ซึ่งแพทยสภาได้ออก ข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วย หลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับการ ยุติการตั้งครรภ์ทางการแพทย์ ตามมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวล กฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ และ กรมอนามัยได้ออกคู่มือมาตรฐาน การปฏิบัติงานเพื่อการยุติการ ตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยแบบองค์รวม (Standard of Practice for Comprehensive Safe Abortion Care) เพื่อเป็นแนวทางการจัดทำ บริการยุติการตั้งครรภ์ใน สถานพยาบาลที่ได้มาตรฐาน ให้บริการแบบองค์รวม ทำให้เกิด</p>

ประเด็นที่แสดง ความคิดเห็น	สาระสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย	คำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุง หรือไม่ปรับปรุงร่างฯ
		<p>ความปลอดภัยสูงสุดแก่หญิงมีครรภ์ผู้รับบริการอยู่แล้ว</p> <p>๔. การกำหนดความผิดอาญาในลักษณะดังกล่าวยังคงเป็นที่ยอมรับกันในประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายอาญาเหมือนกับประเทศไทย เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี</p>
<p>๒. ในกรณีที่ไมสมควรยกเลิกความผิดตามมาตรา ๓๐๑ ควรพิจารณา กำหนดอายุครรภ์ที่อนุญาตให้ทำแท้งได้ โดยชอบด้วยกฎหมาย ให้มากกว่าสิบสอง สัปดาห์ได้หรือไม่</p>	<p>๑. ผู้แสดงความคิดเห็นบางฝ่ายเห็นว่า อายุครรภ์ที่เหมาะสมสำหรับการยุติการตั้งครรรภ์โดยปลอดภัยต้องไม่เกินสิบสอง สัปดาห์ เพราะการทำแท้งหลังจากสิบสอง สัปดาห์อาจเกิดอาการแทรกซ้อนในการทำแท้งได้</p> <p>๒. ผู้แสดงความคิดเห็นอีกฝ่ายเห็นว่า อายุครรภ์ที่เหมาะสมในการทำแท้ง คือ ช่วงไม่เกิน ๑๖ สัปดาห์ หรือ ๒๐ สัปดาห์ หรือ ๒๔ สัปดาห์ หรือ ๒๕ สัปดาห์ หรือไม่ควรกำหนดอายุครรภ์ไว้เลย เนื่องจาก</p> <p>(๑) หญิงอาจไม่รู้ตัวว่าตั้งครรรภ์กว่าจะได้รับการบริการจากแพทย์ หรือกว่าจะตัดสินใจทำแท้ง อาจเลยระยะเวลาทำแท้งได้แล้ว</p> <p>(๒) อายุครรภ์ไม่เกินยี่สิบสี่สัปดาห์ยังมีความปลอดภัยในการทำแท้งอยู่และทารกในครรภ์ในช่วงอายุครรภ์ดังกล่าวไม่สามารถอยู่รอดนอกครรรภ์มารดาได้</p> <p>(๓) กำหนดอายุครรภ์น้อยทำแท้งได้ไม่แก้ไขปัญหาและไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เลือกปฏิบัติต่อหญิง ไม่คำนึงความทุกข์ และยังผลักให้หญิงทำแท้งเถื่อนเหมือนเดิม แม้จะแก้ไขกฎหมายแล้ว</p>	<p>คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้วเห็นว่า</p> <p>๑. อายุครรภ์ไม่เกิน ๑๒ สัปดาห์ พิจารณาจากการรับฟังผู้เชี่ยวชาญจากแพทยสภาและราชวิทยาลัยสูตินรีเวชแห่งประเทศไทย โดยเป็นอายุครรภ์ที่หญิงจะปลอดภัยที่สุดในการทำแท้ง และทารกไม่มีโอกาสคลอดแล้วรอดมีชีวิตอย่างแน่นอน หากเป็นอายุครรภ์อื่น ความเสี่ยงจะเพิ่มขึ้น รวมทั้งโอกาสรอดของตัวอ่อนที่จะเติบโตเป็นทารกจะเพิ่มขึ้นด้วย สิทธิในการมีชีวิตรอดของทารกจึงควรได้รับการคุ้มครองเพื่อความสมดุลกันระหว่างสิทธิของหญิงและของทารก</p> <p>๒. เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ รวมถึงพัฒนาการให้บริการยุติการตั้งครรรภ์ที่ปลอดภัยอย่างทั่วถึงและครอบคลุม เพื่อให้หญิงที่อายุครรภ์</p>

ประเด็นที่แสดง ความคิดเห็น	สาระสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย	คำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุง หรือไม่ปรับปรุงร่างฯ
	<p>(๔) การกำหนดอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ ขาดหลักฐานทางวิทยาศาสตร์รับรองและที่มาของตัวเลขไม่ชัดเจน</p> <p>๓. ผู้แสดงความคิดเห็นฝ่ายที่สามเห็นว่า จากข้อมูลทางการแพทย์ในปัจจุบันยืนยันว่าทารกในครรภ์จะเริ่มมีความรู้สึกรับรู้ความเจ็บปวดได้จากการกระทำภายนอกตั้งแต่อายุครรภ์แปดสัปดาห์ขึ้นไป ดังนั้นการทำแท้งตั้งแต่อายุครรภ์แปดสัปดาห์ขึ้นไป จึงเข้าข่ายเป็นการกระทำทารุณ ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมซึ่งเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย</p>	<p>น้อยได้รับการบริการอย่างทั่วถึงและทันเวลา</p> <p>๓. เกณฑ์อายุครรภ์สิบสองสัปดาห์ เป็นช่วงอายุครรภ์ที่ได้รับการยอมรับจากประเทศต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ที่อนุญาตให้ทำแท้งได้ โดยปลอดภัยสำหรับการทำแท้งตามความต้องการของผู้หญิง โดยไม่ต้องอ้างเหตุผลหรือข้อบ่งชี้ทางการแพทย์อื่นใดมาสนับสนุนการทำแท้งดังกล่าว</p>
<p>๓. สมควรกำหนดระวางโทษตามมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญาให้ต่ำลงหรือไม่</p>	<p>๑. ผู้แสดงความคิดเห็นบางส่วนเห็นด้วยกับการกำหนดระวางโทษตามมาตรา ๓๐๑ ให้ต่ำลง เนื่องจากสิทธิในการยุติการตั้งครรภ์เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิในชีวิตและร่างกายของหญิงมีครรภ์ที่ศาลรัฐธรรมนูญให้การรับรอง โดยอาจกำหนดระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เพื่อให้ได้สัดส่วนเหมาะสมกับความผิดตามสภาพการณ์ปัจจุบัน</p> <p>๒. ผู้แสดงความคิดเห็นอีกส่วนหนึ่งเห็นว่าการกำหนดระวางโทษให้ต่ำลงทำให้คุณค่าของชีวิตมนุษย์ถูกลดทอนให้ต่ำกว่ามาตรฐานคุ้มครองสัตว์ โดยเทียบเคียงกับมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่กำหนดระวางโทษแก่ผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์ไว้สูงกว่ากรณีหญิงทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนเองแท้งลูก</p>	<p>คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา เห็นควรปรับปรุงระวางโทษตามมาตรา ๓๐๑ โดยกำหนดระวางโทษให้ต่ำลง เป็นจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่ได้รับฟังความเห็นส่วนใหญ่ เพื่อให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิง โดยสมดุลกับการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ โดยคณะกรรมการฯ เห็นว่า อัตราโทษต่ำลงมีความเหมาะสมกับสภาพการกระทำผิดของหญิงที่ได้รับความเจ็บปวดทรมานในเนื้อตัวร่างกายของตนจากการทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำ</p>

ประเด็นที่แสดง ความคิดเห็น	สาระสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย	คำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุง หรือไม่ปรับปรุงร่างฯ
	เสมือนหนึ่งกฎหมายยอมรับว่าทารกในครรภ์ควรได้รับความคุ้มครองน้อยกว่าสัตว์	ให้ตนแท้งลูกอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องได้รับโทษสูงอีก
๔. สมควรกำหนดระบบให้คำปรึกษาก่อนการทำแท้งไว้ในประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่	ผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมดไม่เห็นด้วยที่จะกำหนดระบบให้คำปรึกษาก่อนการทำแท้งไว้ในกฎหมาย เนื่องจากในทางปฏิบัติ แพทย์ผู้ให้บริการยุติการตั้งครรภ์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่แพทยสภากำหนดและคู่มือการปฏิบัติงานยุติการตั้งครรภ์แบบองค์รวมที่จัดทำโดยกรมอนามัย ซึ่งมีแนวปฏิบัติในการให้คำปรึกษาทางเลือุก่อนการทำแท้งอยู่แล้ว	คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา เห็นด้วยกับความเห็นของผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมด เนื่องจากแนวทางปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ปฏิบัติงานในการยุติการตั้งครรภ์ได้กำหนดในเรื่องลักษณะเดียวกันไว้แล้ว
๕. สมควรกำหนดระยะเวลารอคอยก่อนเริ่มการทำแท้ง เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ทบทวนการตัดสินใจ (waiting period) หรือไม่	<p>๑. ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่โดยเฉพาะผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ไม่เห็นด้วยที่จะกำหนดระยะเวลารอคอยก่อนเริ่มการทำแท้ง เนื่องจากผู้หญิงที่เข้ามาใช้บริการยุติการตั้งครรภ์มีความแน่วแน่ในการตัดสินใจแล้ว อีกทั้งการกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจะเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงบริการยุติการตั้งครรภ์ ซึ่งอาจทำให้หญิงเลือกใช้บริการหมอเถื่อนเพื่อทำแท้งแทนที่จะเข้ารับบริการกับผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ถูกต้องกฎหมาย ทำให้หญิงต้องแบกรับความเสี่ยงจากการทำแท้งมากยิ่งขึ้น และการให้บริการยุติการตั้งครรภ์ถือเป็นการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพต้องไม่ปฏิเสธการให้บริการดังกล่าวแก่คนไข้</p> <p>๒. ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนน้อยเห็นว่าระยะเวลารอคอยมีขึ้นเพื่อยับยั้งการตัดสินใจทำแท้งของหญิงมิให้กระทำด้วยความหุนหันพลันแล่น เพียงแต่ระยะเวลารอดอยดังกล่าวจะต้องไม่กำหนดไว้นานจนกลายเป็นอุปสรรคในการเข้าถึงบริการยุติการตั้งครรภ์ เช่น อาจกำหนดให้มีระยะเวลาทบทวนการ</p>	คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดระยะเวลารอคอยเพื่อหน่วงเหนี่ยวการตัดสินใจของผู้หญิงในการทำแท้ง เนื่องจากในทางปฏิบัติหญิงที่จะเข้ารับบริการยุติการตั้งครรภ์จะต้องได้รับการให้คำปรึกษาก่อนการทำแท้ง ซึ่งในช่วงดังกล่าวผู้หญิงสามารถพิจารณาไตร่ตรองด้วยความรอบคอบก่อนการตัดสินใจทำแท้งได้อยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมาย

ประเด็นที่แสดง ความคิดเห็น	สาระสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย	คำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุง หรือไม่ปรับปรุงร่างฯ
	ตัดสินใจไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมงหรือน้อยกว่าสามวัน	
<p>“มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ นั้นเป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภา ในกรณีดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น</p> <p>(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากทารกคลอดออกมาจะมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะได้รับผลกระทบจากความผิดปกติทางกายหรือจิตใจถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง</p> <p>(๓) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือ</p> <p>(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ ผู้กระทำไม่มีความผิด”</p>		
<p>๖. สมควรเพิ่มเหตุในการทำแท้งเนื่องจากทารกในครรภ์มีความพิการในมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่</p>	<p>ผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมดเห็นด้วยกับการเพิ่มเหตุดังกล่าวในการทำแท้ง เนื่องจากสอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคมที่การเลี้ยงดูบุตรที่มีความพิการตั้งแต่กำเนิดจะสร้างปัญหาทางสังคมแก่ครอบครัวที่ไม่มีความพร้อมจะดูแลเด็กดังกล่าว และสอดคล้องกับข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ด้วย</p>	<p>คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้วเห็นว่า การเพิ่มเหตุทำแท้งในกรณีทารกในครรภ์ มีความพิการสอดคล้องกับหลักการที่ปรากฏในกฎหมายหลายประเทศ ซึ่งอนุญาตให้มีการทำแท้งโดยเหตุดังกล่าวไว้ จึงได้กำหนดเพิ่มเหตุดังกล่าวไว้ในร่างมาตรา ๓๐๕ (๒) โดยพิจารณาตามแนวทางที่กำหนดใน Abortion Act 1967 ของประเทศอังกฤษ ซึ่งมีเงื่อนไขจำกัดไว้อย่างแคบที่สุดเท่า่นั้น</p>
<p>๗. ประเด็นพิจารณาคำว่า “ทุพพลภาพ” ในร่างมาตรา ๓๐๕ (๒)</p>	<p>ผู้แสดงความคิดเห็นบางกลุ่ม รวมถึงคณะกรรมการธิการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา เห็นว่า คำว่า “ทุพพลภาพ” ในร่างมาตรา ๓๐๕ (๒) ไม่มีความชัดเจนว่ามีขอบเขตความหมายเพียงใด</p>	<p>คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “ทุพพลภาพ” มีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากเป็นถ้อยคำที่มีการใช้อยู่แล้วในประมวลกฎหมายอาญา เช่น มาตรา ๒๙๗</p>

ประเด็นที่แสดงความคิดเห็น	สาระสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย	คำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือไม่ปรับปรุงร่างฯ
	<p>และเป็นคำที่มีความหมายกระทบความรู้สึกของผู้พิการ จึงเสนอขอใช้คำอื่นแทน เช่น “ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพกายหรือจิตใจของทารกอย่างร้ายแรง” นอกจากนี้ บางส่วนเห็นควรพิจารณากำหนดนิยามเพื่อตีความคำว่า “สุขภาพกายอย่างร้ายแรง” ด้วยโดยศึกษากฎหมายต่างประเทศเป็นเกณฑ์ เพราะไม่เคยมี ถ้อยคำเช่นนี้ มาก่อน หากตรวจพบความพิการของทารกภายหลังตั้งครรภ์ ๖-๗ เดือน การทำแท้งเป็นอันตรายแก่ชีวิต ยังจะอนุญาตให้ทำแท้งได้หรือไม่</p>	<p>(๗) และ (๘) ที่บัญญัติความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นจนได้รับอันตรายสาหัสถึงขั้นทุพพลภาพ อีกทั้งเป็นถ้อยคำกลางที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจกันทั่วไป โดยปรากฏความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานหมายความว่า “หย่อนกำลังความสามารถที่จะประกอบการทำงานตามปกติได้” หากนำถ้อยคำ “ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพกายหรือจิตใจของทารกอย่างร้ายแรง” มาใช้แทน จะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการทำแท้งจากเหตุผิดปกติของทารกในครรภ์ที่กว้างขวางเกินไป จึงควรกำหนดให้แคบที่สุด</p>
<p>๘. ควรเพิ่มเหตุทำแท้งกรณีหญิงมีครรภ์ประสบภาวะจำเป็นทางเศรษฐกิจหรือสังคมจนไม่อาจตั้งครรถ์และเลี้ยงดูบุตรต่อไปได้ไว้ในมาตรา ๓๐๕ โดยเหตุดังกล่าวมิใช่เหตุตามข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ ได้หรือไม่</p>	<p>๑. ผู้แสดงความคิดเห็นบางกลุ่ม เห็นว่า ในบางกรณีหญิงมีครรภ์มีความจำเป็นต้องทำแท้งเมื่ออายุครรภ์เกินกว่าสิบสองสัปดาห์ อันเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจหรือสังคมที่หญิงมีครรภ์ต้องเผชิญ เช่น การคุมกำเนิดผิดพลาด ปัญหาภายในครอบครัว ความยากจน การมีลูกมากเกินไปจนความสามารถที่จะเลี้ยงดูการตั้งครรถ์ในวัยรุ่น เป็นต้น อันจะทำให้หญิงมีครรภ์ได้รับความทุกข์แสนสาหัส หากกฎหมายบังคับให้ต้องตั้งครรถ์ต่อไป ทั้ง ๆ ที่หญิงดังกล่าวไม่มีความพร้อมที่จะเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตได้อย่างมีคุณภาพ</p> <p>๒. ในขณะที่ผู้แสดงความคิดเห็นอีกฝ่ายหนึ่ง เห็นว่า การทำแท้งต้องจำกัดเฉพาะกรณีจำเป็นต้องกระทำเท่านั้น เนื่องจากการทำแท้งเป็นความชั่วร้ายที่จำเป็น (necessary</p>	<p>คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้ว เห็นว่า การทำแท้งเนื่องจากภาวะจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคมหญิง และผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมสามารถทำได้โดยไม่มี ความผิดตามร่างมาตรา ๓๐๑ และร่างมาตรา ๓๐๕ (๔) หากในขณะที่ทำนั้นหญิงมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ หากเกินจากอายุครรภ์สิบสองสัปดาห์แล้ว การทำแท้งจะไม่ผิดนั้น ควรต้องมีเหตุที่เป็นข้อบ่งชี้ทางการแพทย์เกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงหรือทารกในครรภ์หรือหลักฐานการกระทำผิดทางเพศตามที่กำหนดในร่างมาตรา</p>

ประเด็นที่แสดง ความคิดเห็น	สาระสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย	คำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุง หรือไม่ปรับปรุงร่างฯ
	evil) การกำหนดเหตุอนุญาตให้ทำแท้งได้ จึงควรเป็นวิธีการสุดท้าย	๓๐๕ (๑) ถึง (๓) มิฉะนั้นจะเป็น การเปิดกว้างให้ทำแท้งในกรณีใด ๆ ก็ได้ อันจะก่อให้เกิดการทำแท้ง ที่ไม่ปลอดภัยได้ อีกทั้งหากให้ทำ แท้งได้ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ และสังคมในอายุครรภ์เกินกว่า สิบสองสัปดาห์จะทำให้การทำแท้ง ในอายุครรภ์ดังกล่าวขึ้นอยู่กับการ ประเมินของหญิงมีครรภ์เองว่า ตนประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือสังคมหรือไม่ ซึ่งอาจไม่มี เหตุผลหรือข้อบ่งชี้ทางการแพทย์ ที่ยอมรับได้และทำให้เกิดความ ไม่แน่นอนแก่สิทธิของทารกใน ครรภ์ที่จะมีชีวิตต่อไป
๙. การพิสูจน์ยืนยัน ความมีอยู่ของเหตุ ทำแท้ง สำหรับแพทย์ ผู้ทำแท้งจะกระทำได้อ อย่างไร	ผู้แสดงความคิดเห็นบางส่วนเห็นว่า การทำแท้งในอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แพทย์มีความผิด เว้นแต่มีเหตุตามมาตรา ๓๐๕ ให้ทำแท้งได้ แพทย์จะสามารถพิสูจน์ ยืนยันว่ามีเหตุทำแท้งเหล่านั้นเกิดขึ้นได้ อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุเกี่ยวกับ การกระทำความผิดทางเพศ หากหลักฐาน ที่นำมายืนยันมีน้ำหนักไม่เพียงพอ แพทย์อาจ เสี่ยงติดคุกได้ จะเขียนกฎหมายให้ชัดเจน ในเรื่องนี้ได้หรือไม่	คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุง ประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้ว เห็นว่า หลักเกณฑ์การพิสูจน์ยืนยัน เหตุที่ให้ทำแท้งได้ตามมาตรา ๓๐๕ สามารถกำหนดในข้อบังคับของ แพทยสภาได้ หากแพทย์ดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์ที่แพทยสภากำหนดแล้ว ย่อมได้รับยกเว้นความผิด
๑๐. สมควรให้ความ คุ้มครองผู้ประกอบการ วิชาชีพเวชกรรมจากการ ถูกดำเนินคดีอาญา อันเนื่องมาจากการ ให้บริการทำแท้งแก่หญิง มีครรภ์หรือไม่ และความ คุ้มครองดังกล่าวควร	ผู้แสดงความคิดเห็นทั้งหมดเห็นด้วยกับการ ให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการ วิชาชีพเวชกรรม ในการทำแท้งแก่หญิงมีครรภ์ เนื่องจากจะทำ ให้ผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรมกล้าตัดสินใจ ที่จะให้บริการทำแท้ง แม้จะเป็นเรื่องที่ขัดต่อ ความรู้สึกของประชาชนส่วนใหญ่ในสังคม เพื่อคุ้มครองสิทธิของหญิงในการยุติการ ตั้งครรภ์โดยปลอดภัย และเป็นการแก้ไข	คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุง ประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้ว เห็นว่า ร่างมาตรา ๓๐๕ สอดคล้อง กับความเห็นที่ควรยกเว้นความผิด ทางอาญาสำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพ เวชกรรมที่ให้บริการทำแท้ง แก่หญิงมีอายุครรภ์ สำหรับการให้ ความคุ้มครองไปถึงบุคคลที่ร่วม

ประเด็นที่แสดง ความคิดเห็น	สาระสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย	คำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุง หรือไม่ปรับปรุงร่างฯ
รวมไปถึงบุคคลที่ร่วม หรือช่วยเหลือผู้ประกอบการ วิชาชีพเวชกรรมในการ ทำแท้งด้วยหรือไม่	ปัญหาในอดีตที่ผู้ประกอบการวิชาชีพเวชกรรม ปฏิเสธไม่ให้บริการยุติการตั้งครรภ์แก่หญิงมี ครรภ์เพราะกลัวถูกดำเนินคดีอาญาด้วย นอกจากนี้ ควรให้ความคุ้มครองไปถึงบุคคล อื่นด้วย เช่น พยาบาล ผดุงครรภ์ ผู้ปฏิบัติงาน ในสถานพยาบาลที่ให้บริการทำแท้ง หรือผู้อื่นที่มีส่วนรวมในการทำแท้งดังกล่าว เพื่อป้องกันช่องว่างและการถูกกลั่นแกล้งด้วย	หรือช่วยเหลือผู้ประกอบการวิชาชีพ เวชกรรมในการทำแท้ง เห็นว่า ตามหลักการทางกฎหมายว่าด้วย ความรับผิดทางอาญา บุคคล ดังกล่าวถือเป็นตัวการหรือ ผู้สนับสนุนผู้ประกอบการวิชาชีพ เวชกรรมในการทำแท้งตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๖ เมื่อผู้ประกอบการ วิชาชีพเวชกรรมได้รับยกเว้น ความผิด ตัวการหรือผู้สนับสนุน ย่อมไม่ต้องรับผิดตามไปด้วย โดยไม่จำเป็นต้องบัญญัติกฎหมาย ยกเว้นความผิดแยกต่างหากไว้อีก
ประเด็นอื่น ๆ		
๑๑. ขอให้เลื่อนการ บังคับใช้คำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญได้ หรือไม่	ผู้แสดงความคิดเห็นบางกลุ่มเสนอให้ขอเลื่อน การบังคับใช้คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญออกไป มากกว่า ๓๖๐ วัน เพื่อเปิดโอกาสให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขกฎหมาย มากยิ่งขึ้น เนื่องจากเกิดเหตุสุดวิสัยกรณี สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด- ๑๙ ทำให้การแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเกิดความ ล่าช้า	คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุง ประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้ว เห็นว่า คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เป็นที่สุด ผูกพันทุกองค์กรของรัฐ ให้ต้องปฏิบัติตาม ไม่อาจเลื่อน ความมีผลบังคับใช้ออกไปได้
๑๒. สมควรมีกฎหมาย เฉพาะว่าด้วยการ ควบคุมการทำแท้ง เสนอควบคุมไปกับการ แก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายอาญาหรือไม่	ผู้แสดงความคิดเห็นบางกลุ่มเห็นว่า เมื่อร่าง มาตรา ๓๐๑ ให้สิทธิหญิงมีครรภ์ทำแท้งได้ โดยไม่มีความผิดขณะมีอายุครรภ์ไม่เกิน สิบสองสัปดาห์ จะทำให้การทำแท้งซึ่งเป็น สิ่งชั่วร้ายที่จำเป็นและเป็นความรับผิดชอบ ของหญิงมีครรภ์ ปราศจากซึ่งเครื่องมือในการ กำกับควบคุมพฤติกรรมของคน สมควรให้มี การเสนอร่างกฎหมายควบคุมการทำแท้ง	คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุง ประมวลกฎหมายอาญา พิจารณาแล้ว เห็นว่า การแก้ไขประมวลกฎหมาย อาญาในความผิดฐานทำให้แท้งลูก มีความรุนแรงด่วนที่ต้องดำเนินการ ให้ทันการมีผลบังคับของคำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ (ภายใน ๓๖๐ วัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำ

ประเด็นที่แสดง ความคิดเห็น	สาระสำคัญของความคิดเห็นในแต่ละฝ่าย	คำชี้แจงเกี่ยวกับการปรับปรุง หรือไม่ปรับปรุงร่างฯ
	ต่อรัฐสภาไปพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญานี้	วินิจฉัย) และการเสนอกฎหมาย เฉพาะว่าด้วยการควบคุมการ ทำแท้ง เป็นเรื่องที่อยู่ในดุลพินิจ ของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวข้องกับการทำแท้งจะพิจารณา ริเริ่มดำเนินการ อย่างไรก็ตามก็ดี การทำแท้งตามร่างมาตรา ๓๐๑ และร่างมาตรา ๓๐๕ จะอยู่ภายใต้ กรอบหลักเกณฑ์ที่แพทยสภา กำหนด เป็นมาตรฐานในการ ปฏิบัติงานด้านการยุติการตั้งครรภ์ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งในอนาคตหากพัฒนาการ ทางสังคมมีความพร้อมและลำพัง เพียงหลักเกณฑ์ของแพทยสภา ไม่เพียงพอรองรับพัฒนาการ ดังกล่าว ย่อมสามารถผลักดัน ให้มีกฎหมายว่าด้วยการควบคุม การทำแท้งได้

ตารางเปรียบเทียบ

ประมวลกฎหมายอาญากับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ความผิดฐานทำให้แท้งลูก)
 ที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>ร่าง พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <p>_____</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายอาญา</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”</p>	

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๓๐๑ หนึงใดทำให้ตนเองแ่ก้ลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแ่ก้ลูก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>มาตรา ๓๐๑ หนึงใดทำให้ตนเองแ่ก้ลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแ่ก้ลูกขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา ๓๐๑ และมาตรา ๓๐๒ นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์ และ</p> <p>(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ</p> <p>(๒) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗๖ มาตรา ๒๗๗ มาตรา ๒๘๒ มาตรา ๒๘๓ หรือมาตรา ๒๘๔ ผู้กระทำไม่มีความผิด</p>	<p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๓๐๑ หนึงใดทำให้ตนเองแ่ก้ลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแ่ก้ลูกขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”</p> <p>มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด</p> <p>(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น</p> <p>(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากทารกคลอดออกมาจะมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะได้รับผลกระทบจากความผิดปกติทางกายหรือจิตใจถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง</p>	<p>กำหนดอายุครรภ์สำหรับความผิดฐานหญิงทำให้ตนเองแ่ก้ลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแ่ก้ลูกเพื่อคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์และสิทธิของหญิงตั้งครรภ์ให้เกิดความสมดุลกัน ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓</p> <p>เพิ่มเหตุยกเว้นความผิดฐานทำให้แ่ก้ลูกให้ครอบคลุมกรณีต่าง ๆ ที่จำเป็นและสมควรต้องทำแ่ก้หรือยุติการตั้งครรภ์ให้กับหญิง และกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมต้องทำตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาเพื่อความปลอดภัยของหญิงตั้งครรภ์</p>

ประมวลกฎหมายอาญา	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย อาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>(๓) ทัญมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ</p> <p>(๔) ทัญซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์”</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>	

หลักฐานการรับฟังความคิดเห็นทางระบบสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

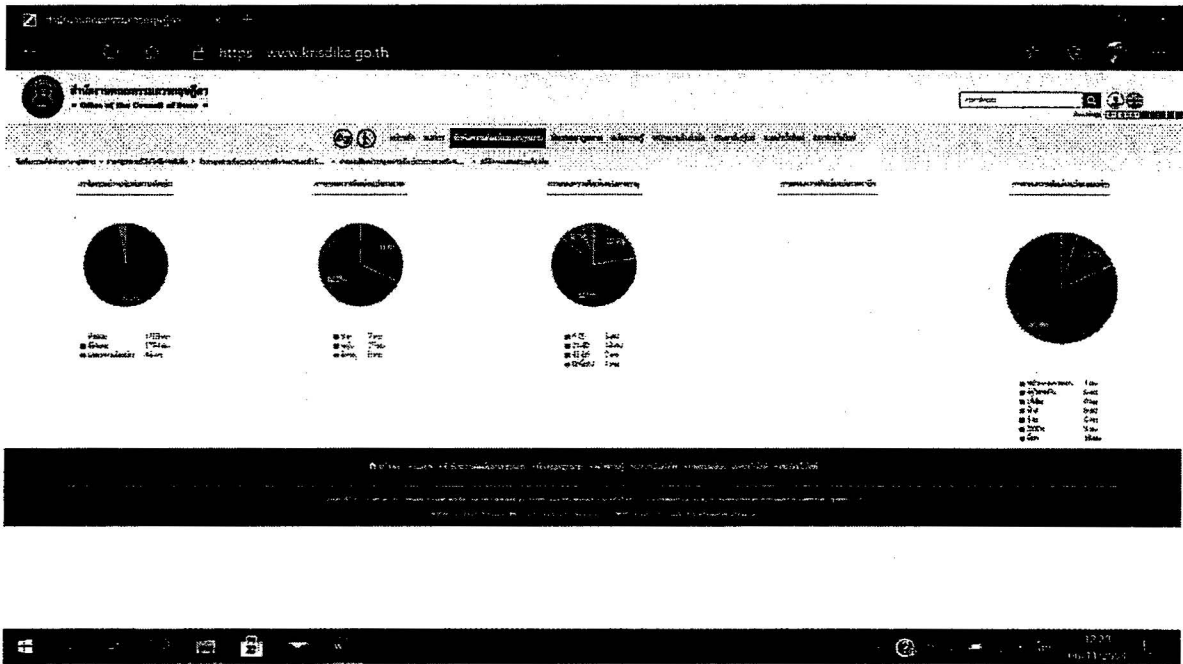
๑. การรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ ๑

The screenshot shows the official website of the Council of State (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา). The page features a search bar, navigation menu, and breadcrumb trail. A dropdown menu is open, showing a list of documents. The selected document is titled "การรับฟังความคิดเห็น" (Public Hearing). The document content is displayed in a preview window, showing the title and a brief description. The document number is 1722 คน.

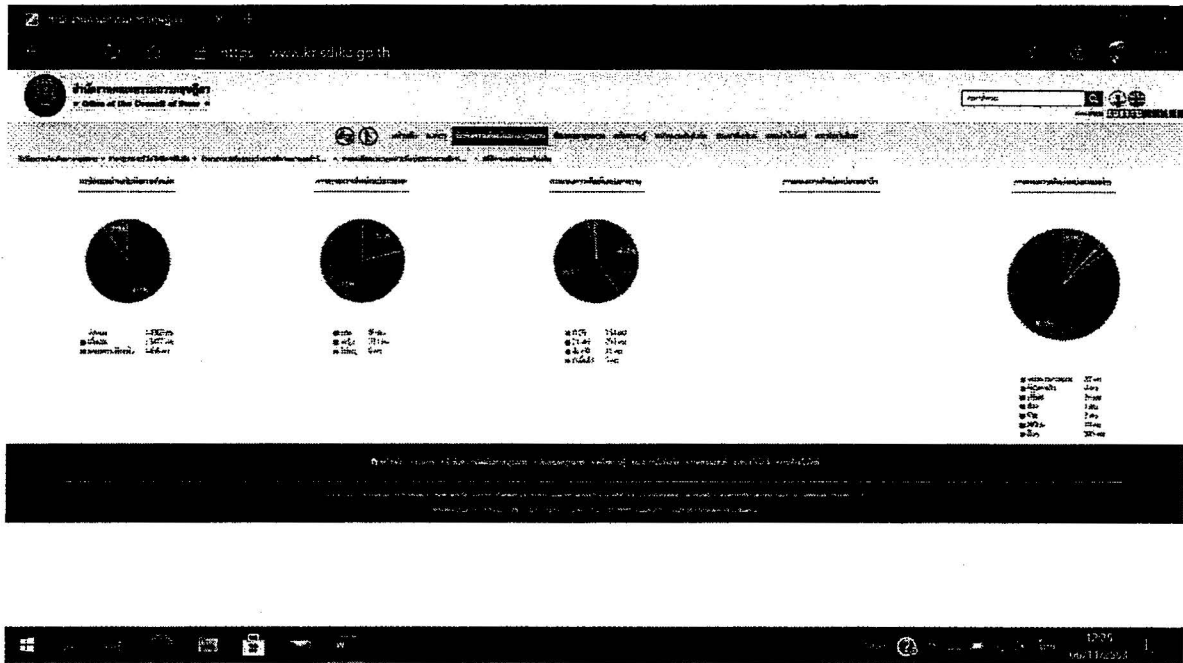
๒. การรับฟังความคิดเห็นครั้งที่ ๒

The screenshot shows the official website of the Council of State (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา). The page features a search bar, navigation menu, and breadcrumb trail. A dropdown menu is open, showing a list of documents. The selected document is titled "ขอคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็น" (Request for Public Hearing). The document content is displayed in a preview window, showing the title and a brief description. The document number is 13475 คน.

๓. สถิติข้อมูลของผู้ที่มาแสดงความคิดเห็นครั้งที่ ๑

๔. สถิติข้อมูลของผู้ที่มาแสดงความคิดเห็นครั้งที่ ๒

การรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติความผิดฐานทำแท้ง)

๑. ที่มา

โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ว่ามาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ชัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยให้ส่วนที่ชัดหรือแย้งดังกล่าวมีผลเมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสมควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทำแท้งเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน หลังจากนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๓ มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้น เพื่อดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (ประมาณภายในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔) นั้น

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาตามมติคณะรัฐมนตรี จึงได้ยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติความผิดฐานทำแท้ง) โดยในเบื้องต้นได้เชิญผู้แทนจากทั้งภาครัฐ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โรงพยาบาลตำรวจในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานศาลยุติธรรม) ภาคเอกชน (แพทยสภา) และภาคประชาสังคม (เครือข่ายสนับสนุนทางเลือกของผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมและเครือข่ายแพทย์อาสา) รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และกฎหมายอาญามาร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นประกอบการยกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓ วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓ และวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓ ครั้ง

๒. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำภารกิจในเรื่องนั้น รวมทั้งความมุ่งหมายและผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์

สืบเนื่องจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔๕/๒๕๖๑ ได้วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองบุคคลและรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเป็นกฎหมายที่กำหนดลักษณะของการกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งถือว่าเป็นความผิด และกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิด โดยมาตรา ๓๐๑ เป็นบทบัญญัติในภาค ๒ ลักษณะ ๑๐ หมวด ๓ ความผิดฐานทำแท้ง โดยบทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มารดา โดยบัญญัติลงโทษหญิงที่ทำให้ตนเองแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก โดยที่การยุติการตั้งครรภ์เป็นปัญหา

ทั้งทางสังคม ทางการแพทย์ และทางกฎหมายที่มีความละเอียดอ่อน รวมทั้งเป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและศีลธรรม ซึ่งถือว่าเป็นความผิดทางอาญาและกำหนดโทษแก่หญิงเพียงฝ่ายเดียวที่ทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ทั้งนี้ ความผิดฐานทำให้แท้งลูกมีเจตนาารมณ์และคุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ โดยเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่กำลังจะเกิดมา แต่เนื่องจากรากฐานของสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเห็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์เพียงเท่านั้น แต่ยังต้องมีปัจจัยอื่นที่สำคัญเป็นรากฐานของสังคมประกอบด้วยเช่นเดียวกับการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ หากมุ่งคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์เพียงอย่างเดียวโดยมิได้พิจารณาการคุ้มครองสิทธิของหญิงผู้ตั้งครรภ์อันมีมาก่อนสิทธิของทารกในครรภ์ก็เป็นสิ่งนี้อาจส่งผลกระทบต่อหญิงไม่ได้รับความเป็นธรรมและถูกกีดกันหรือจำกัดสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิง ซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่เป็นสิทธิพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดต่อชีวิตและร่างกายของตนได้ครบเท่าที่การกระทำนั้นไม่ไปรบกวนหรือล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของหญิงตั้งครรภ์ ที่ครอบคลุมไปถึงสิทธิในการตัดสินใจของหญิงว่าจะยุติการตั้งครรภ์หรือตั้งครรภ์ต่อไปอีกด้วย นอกจากนี้การคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์และสิทธิของหญิงตั้งครรภ์ต้องให้เกิดความสมดุลกัน โดยอาจต้องนำช่วงระยะเวลาการตั้งครรภ์มาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา การปฏิเสธสิทธิของหญิงโดยปราศจากการกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่เหมาะสมดังเช่นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ จึงเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของหญิงเกินความจำเป็น ประกอบกับรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพโดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่กระทบต่อการใช้สิทธิของหญิง และต้องเข้าไปดูแลและคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มิให้ถูกกระทบสิทธิในการมีชีวิตเช่นเดียวกัน บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ จึงกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงเกินความจำเป็น ไม่เป็นไปตามหลักแห่งความได้สัดส่วน และเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลา ๖๐ ปีแล้ว ก่อให้เกิดปัญหาการทำแท้งเถื่อนในสังคมที่ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายของหญิงจำนวนมาก และทำให้เกิดปัญหาสังคมจากความไม่พร้อมของหญิงและเด็กที่เกิดมาอีกมากมาย ในขณะที่ปัจจุบันวิทยาการทางการแพทย์ได้พัฒนาขึ้นมากสามารถให้บริการดูแลรักษาการตัดสินใจใช้สิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงในช่วงเวลาที่เหมาะสมได้อย่างสะดวกปลอดภัยแล้ว ประกอบกับยังไม่ได้มีมาตรการคุ้มครองผู้ปฏิบัติงานทางการแพทย์ที่ครอบคลุมและเหมาะสม ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ โดยกำหนดค่าบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลในส่วนที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการทำแท้งเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ โดยที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ตามนัยมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น รัฐจึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากในกรณีที่รัฐไม่ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้นภายในระยะเวลาที่กำหนดในคำบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น บทบัญญัติมาตรา ๓๐๑ จะเป็นอันใช้บังคับมิได้ต่อไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณธรรม

ทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์สูญสิ้นไปและกระทบกระเทือนต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง จึงมีความจำเป็นที่รัฐต้องแทรกแซงโดยดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับกาลสมัย และเกิดสมดุลของสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองระหว่างสิทธิในชีวิตของทารกในครรภ์และสิทธิในชีวิตร่างกายของหญิงมีครรภ์ ประกอบกับรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพโดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยด้วย

นอกจากการอนุญาตให้หญิงทำแท้งโดยอาศัยเกณฑ์อายุครรภ์ที่สามารถทำแท้งโดยปลอดภัยนั้น กฎหมายในปัจจุบันยังไม่กำหนดเหตุที่อนุญาตให้ทำแท้งได้ให้ครอบคลุมถึงเหตุเกี่ยวกับตัวทารกในครรภ์ด้วย ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของสังคมในการเลี้ยงดูทารกที่เกิดมามีสภาพพิการอย่างร้ายแรงและยังไม่คุ้มครองบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการทำแท้งด้วยเหตุดังกล่าวด้วย

๓. หลักการและประเด็นสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

หลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบความผิดทางอาญาของความผิดฐานทำแท้งโดยหญิงมีครรภ์ยินยอม กล่าวคือ หญิงที่ทำแท้งตนเองหรือยอมให้ผู้อื่นทำตนเองแท้ง ในขณะที่อายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ การกระทำของหญิงดังกล่าวไม่เป็นความผิดตามกฎหมายอีกต่อไป และให้แพทย์ที่ให้บริการทำแท้งแก่หญิงดังกล่าวได้รับความคุ้มครองจากความรับผิดทางอาญาด้วย นอกจากนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้ยังขยายเหตุที่อนุญาตให้ทำแท้งได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้ครอบคลุมถึงเหตุทารกในครรภ์มีความพิการอย่างร้ายแรงด้วย

๔. บุคคลซึ่งได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ หรือผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ

ผลกระทบที่สำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ หญิงตั้งครรภ์มีเสรีภาพในการกำหนดชีวิตของตัวเองว่าจะตั้งครรภ์ต่อไปหรือยุติการตั้งครรภ์ และบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการรับทำแท้งแก่หญิงดังกล่าว ในขณะที่อายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์หรือเพราะเหตุทารกในครรภ์มีความพิการอย่างร้ายแรงจะได้รับความคุ้มครองจากการถูกดำเนินคดีอาญา

๕. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา

การกำหนดให้การทำแท้งโดยหญิงที่มีอายุครรภ์เกินกว่าสิบสองสัปดาห์ยังเป็นความผิดอยู่นั้น เพื่อคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตของทารกในครรภ์ รวมทั้งคำนึงถึงความปลอดภัยต่อหญิงมีครรภ์ซึ่งมีความเสี่ยงได้รับอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายจากการทำแท้งในอายุครรภ์ที่เกินกว่าสิบสองสัปดาห์ นอกจากนี้การกำหนดให้การกระทำดังกล่าวยังเป็นความผิดต่อไปเพื่อเป็นการป้องปรามมิให้มีการทำแท้งโดยเสรีไร้ขอบเขตอันจะกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและศีลธรรมอันดีของสังคมอย่างร้ายแรง

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกชั้นตอน ทั้งนี้ ท่านสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นได้ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้สละเวลาให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นในครั้งนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา
โทร. ๐๒ ๒๘๐ ๗๙๐๐-๑๓ ต่อ ๑๖๕๗ (นายวุฒิมงคล)
โทรสาร ๐๒ ๒๘๒ ๒๗๐๑
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: wuttiapon.ji@ocs.go.th

ร่าง
พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐๑ หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ นั้น เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภา ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากทารกคลอดออกมาจะมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะได้รับผลกระทบจากความผิดปกติทางกายหรือจิตใจถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

(๓) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือ

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ ผู้กระทำไม่มีความผิด”

**ขยายระยะเวลาการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติความผิดฐานทำแท้ง)**

๑. ที่มา

โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ว่ามาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยให้ส่วนที่ขัดหรือแย้งดังกล่าวมีผลเมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสมควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทำแท้งเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณปัจจุบัน หลังจากนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๓ มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้น เพื่อดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย (ประมาณภายในวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔) นั้น

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาตามมติคณะรัฐมนตรี จึงได้ยกร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติความผิดฐานทำแท้ง) โดยในเบื้องต้นได้เชิญผู้แทนจากทั้งภาครัฐ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โรงพยาบาลตำรวจในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานศาลยุติธรรม) ภาคเอกชน (แพทยสภา) และภาคประชาสังคม (เครือข่ายสนับสนุนทางเลือกของผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมและเครือข่ายแพทย์อาสา) รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และกฎหมายอาญามาร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นประกอบการยกร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ในวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓ วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓ และวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๓ ครั้ง

พร้อมกันนี้ สำนักงานฯ ได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวทางเว็บไซต์ www.krisdiska.go.th ระหว่างวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๓

๒. สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำภารกิจในเรื่องนั้น รวมทั้งความมุ่งหมายและผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์

สืบเนื่องจากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔๕/๒๕๖๑ ได้วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองบุคคลและรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเป็นกฎหมายที่กำหนดลักษณะของการกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งถือว่าเป็นความผิด และกำหนดบทลงโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิด โดยมาตรา ๓๐๑ เป็นบทบัญญัติในภาค ๒ ลักษณะ ๑๐

หมวด ๓ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก โดยบทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มารดา โดยบัญญัติลงโทษหญิงที่ทำให้ตนเองแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก โดยที่การยุติการตั้งครรภ์เป็นปัญหา ทั้งทางสังคม ทางการแพทย์ และทางกฎหมายที่มีความละเอียดอ่อน รวมทั้งเป็นประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ จริยธรรมและศีลธรรม ซึ่งถือว่าเป็นความผิดทางอาญาและกำหนดโทษแก่หญิงเพียงฝ่ายเดียวที่ทำให้ตนเองแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ทั้งนี้ ความผิดฐานทำให้แท้งลูกมีเจตนารมณ์และคุณธรรมทางกฎหมาย ที่ต้องการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ โดยเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่กำลังจะเกิดมา แต่เนื่องจากรากฐานของสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเห็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์เพียงเท่านั้น แต่ยังต้องมีปัจจัยอื่น ที่สำคัญเป็นรากฐานของสังคมประกอบด้วยเช่นเดียวกับการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ หากมุ่งคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์เพียงอย่างเดียวโดยมิได้พิจารณาการคุ้มครองสิทธิของหญิงผู้ตั้งครรภ์อันมีมาก่อนสิทธิของทารกในครรภ์ก็เป็นสิ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อหญิงไม่ได้รับความเป็นธรรมและถูกกลั่นแกล้งหรือจำกัด สิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิง ซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่เป็นสิทธิพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่บุคคล ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดต่อชีวิตและร่างกายของตนได้ทราบเท่าที่การกระทำ นั้นไม่ไปรบกวนหรือล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิทธิในการกำหนด เจตจำนงของหญิงตั้งครรภ์ ที่ครอบคลุมไปถึงสิทธิในการตัดสินใจของหญิงว่าจะยุติการตั้งครรภ์หรือตั้งครรภ์ต่อไป อีกด้วย นอกจากนี้การคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์และสิทธิของหญิงตั้งครรภ์ต้องให้เกิดความสมดุลกัน โดยอาจต้องนำช่วงระยะเวลาการตั้งครรภ์มาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณา การปฏิเสธสิทธิของหญิงโดยปราศจาก การกำหนดเงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่เหมาะสมดังเช่นประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ จึงเป็นการจำกัด สิทธิหรือเสรีภาพของหญิงเกินความจำเป็น ประกอบกับรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลใช้ สิทธิและเสรีภาพโดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่กระทบต่อการ ใช้ สิทธิของหญิง และต้องเข้าไปดูแลและคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์มิให้ถูกกระทบสิทธิในการมีชีวิตเช่นเดียวกัน บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ จึงกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิง เกินความจำเป็น ไม่เป็นไปตามหลักแห่งความได้สัดส่วน และเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลา ๖๐ ปีแล้ว ก่อให้เกิดปัญหา การทำแท้งเถื่อนในสังคมที่ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายของหญิงจำนวนมาก และทำให้เกิดปัญหาสังคมจาก ความไม่พร้อมของหญิงและเด็กที่เกิดมาอีกมากมาย ในขณะที่ปัจจุบันวิทยาการทางการแพทย์ได้พัฒนาขึ้นมาก สามารถให้บริการดูแลรักษารองรับการตัดสินใจใช้สิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิงในช่วงเวลาที่เหมาะสมได้ อย่างสะดวกปลอดภัยแล้ว ประกอบกับยังไม่ได้มีมาตรการคุ้มครองผู้ปฏิบัติงานทางการแพทย์ที่ครอบคลุม และเหมาะสม ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ โดยกำหนดค่าบังคับให้ค่าวินิจฉัยของศาลในส่วนที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวัน นับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเรื่องการทำแท้งเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

ทั้งนี้ โดยที่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ตามนัยมาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น รัฐจึงมีความ จำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ และมาตราอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากในกรณีของรัฐไม่ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงมาตรา ๓๐๑

แห่งประมวลกฎหมายอาญา ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้นภายในระยะเวลาที่กำหนดในคำบังคับของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น บทบัญญัติมาตรา ๓๐๑ จะเป็นอันใช้บังคับมิได้ต่อไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์สูญสิ้นไปและกระทบกระเทือนต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง จึงมีความจำเป็นที่รัฐต้องแทรกแซงโดยดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับกาลสมัย และเกิดสมดุลของสิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองระหว่างสิทธิในชีวิตของทารกในครรภ์และสิทธิในชีวิตร่างกายของหญิงมีครรภ์ ประกอบกับรัฐมีหน้าที่กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิและเสรีภาพโดยจัดให้มีมาตรการในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัยด้วย

นอกจากการอนุญาตให้หญิงทำแท้งโดยอาศัยเกณฑ์อายุครรภ์ที่สามารถทำแท้งโดยปลอดภัยนั้น กฎหมายในปัจจุบันยังไม่กำหนดเหตุที่อนุญาตให้ทำแท้งได้ให้ครอบคลุมถึงเหตุเกี่ยวกับตัวทารกในครรภ์ด้วย ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของสังคมในการเลี้ยงดูทารกที่เกิดมา มีสภาพพิการอย่างร้ายแรงและยังไม่คุ้มครองบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการทำแท้งด้วยเหตุดังกล่าวด้วย

๓. หลักการและประเด็นสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

หลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบความผิดทางอาญาของความผิดฐานทำแท้งโดยหญิงมีครรภ์ยินยอม กล่าวคือ หญิงที่ทำแท้งตนเองหรือยอมให้ผู้อื่นทำตนเองแท้งในขณะอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ การกระทำของหญิงดังกล่าวไม่เป็นความผิดตามกฎหมายอีกต่อไป และให้แพทย์ที่ให้บริการทำแท้งแก่หญิงดังกล่าวได้รับความคุ้มครองจากความรับผิดทางอาญาด้วย นอกจากนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้ยังขยายเหตุที่อนุญาตให้ทำแท้งได้โดยชอบด้วยกฎหมายให้ครอบคลุมถึงเหตุทารกในครรภ์มีความพิการอย่างร้ายแรงด้วย

๔. บุคคลซึ่งได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ หรือผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ

ผลกระทบที่สำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ หญิงตั้งครรภ์มีเสรีภาพในการกำหนดชีวิตของตนเองว่าจะตั้งครรภ์ต่อไปหรือยุติการตั้งครรภ์ และบุคลากรทางการแพทย์ที่ให้บริการรับทำแท้งแก่หญิงดังกล่าวในขณะอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์หรือเพราะเหตุทารกในครรภ์มีความพิการอย่างร้ายแรงจะได้รับความคุ้มครองจากการถูกดำเนินคดีอาญา

๕. เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดโทษอาญา

การกำหนดให้การทำแท้งโดยหญิงที่มีอายุครรภ์เกินกว่าสิบสองสัปดาห์ยังเป็นความผิดอยู่นั้น เพื่อคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายเกี่ยวกับชีวิตของทารกในครรภ์ รวมทั้งคำนึงถึงความปลอดภัยต่อหญิงมีครรภ์ซึ่งมีความเสี่ยงได้รับอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายจากการทำแท้งในอายุครรภ์ที่เกินกว่าสิบสองสัปดาห์ นอกจากนี้การกำหนดให้การกระทำดังกล่าวยังเป็นความผิดต่อไปเพื่อเป็นการป้องปรามมิให้มีการทำแท้งโดยเสรีไร้ขอบเขตอันจะกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและศีลธรรมอันดีของสังคมอย่างร้ายแรง

ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกชั้นตอน ทั้งนี้ ท่านสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ www.krisdika.go.th ได้ตั้งแต่วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้สละเวลาให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นในครั้งนี้

อนึ่ง นอกจากการรับฟังความคิดเห็นในชั้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นการดำเนินการในชั้นฝ่ายบริหารนั้น ในขั้นตอนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของรัฐสภาซึ่งเป็นการดำเนินการในชั้นฝ่ายนิติบัญญัติยังเปิดโอกาสให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้ในอีกช่องทางหนึ่งด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา

โทร. ๐๒ ๒๘๐ ๗๙๐๐-๑๓ ต่อ ๑๖๕๗ (นายวุฒิพงศ์ฯ)

โทรสาร ๐๒ ๒๘๒ ๒๗๐๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: wuttiapon.ji@ocs.go.th

ร่าง
พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน
“มาตรา ๓๐๑ หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ นั้น เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภา ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากทารกคลอดออกมาจะมีความเสี่ยงอย่างมากที่จะได้รับผลกระทบจากความผิดปกติทางกายหรือจิตใจถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

(๓) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือ

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์

ผู้กระทำไม่มีความผิด”

๕. การเผยแพร่สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและ
รายงานวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการออกกฎหมาย

The screenshot shows the website of the Office of the Council of State (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา). The page features a search bar with the text 'ค้นหาทั้งหมด' and a search icon. Below the search bar, there are navigation links for 'หน้าหลัก', 'องค์การ', 'รับฟังความคิดเห็นทางกฎหมาย', 'ห้องสมุดกฎหมาย', 'คลังความรู้', 'หน่วยงานในสังกัด', and 'ประชาสัมพันธ์'. The main content area displays search results for 'รับฟังความคิดเห็นทางกฎหมาย'. The results are listed in a table with columns for 'ลำดับ' (Serial Number), 'ชื่อเรื่อง' (Subject), and 'เอกสารแนบ' (Attachments).

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	เอกสารแนบ
1.	รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ตามมติฐานทำให้องค์กร)	
2.	สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	